

Visie energielandschap

Selectieleidraad zonnevelden

1^e tranche 100 hectare

30 november 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Visie energielandschap	4
1.2. Contactpersoon	5
1.3. Kader selectieprocedure	5
1.4. Hoofdpijnen selectieprocedure	5
2. Voorwaarden	7
2.1. Planning	7
2.2. Indienen van het initiatief	7
2.3. Voorbehoud stopzetting procedure	9
2.4. Voorbehoud haalbaarheid	9
2.5. Onduidelijkheden, onvolkomenheden, tegenstrijdigheden en instemming	9
2.6. Vragen over de selectieprocedure	10
2.7. Taal	10
2.8. Kosten initiatief	10
2.9. Kosten gemeente	10
2.10. Ondertekening aanmeldingsformulier	11
2.11. Nadere toelichting en opvragen bewijsstukken	11
2.12. Selectiebeslissing	11
2.13. Reservelijst	12
2.14. Verdere planontwikkeling	12
2.15. Omgevingswet	13
3. Minimumeisen	14
3.1. Locaties	14
3.2. Eisen uit Visie Energielandschap	14
3.3. Eisen uit provinciale verordening	15
3.4. Financiële en technische haalbaarheid	15
3.5. Bewijs van grondpositie of afspraak met grondeigenaar	15
4. Uitsluitingsgronden	17
4.1. Strafrechtelijke veroordeling	17
4.2. Faillissement	17
5. Selectiecriteria	18
5.1. Pilot ‘zon op water’ (categorie a.)	18
5.2. Initiatieven aansluitend bij snelwegen (categorie b.)	18
5.3. Overige initiatieven (categorie c., d. en e.)	19

5.4. Nadere selectie	19
Bijlagen	22
1. Aanmeldingsformulier	22
2. Paragraaf Integrale ruimtelijke visie	23
3. Paragraaf Maatschappelijke meerwaarde	25
4. Relevante paragrafen uit de Visie energielandschap	27
5. Model voor concept reserveringsovereenkomst ontwikkeling zonneveld	36

1. Inleiding

1.1. Visie energielandschap

De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch heeft op 7 juli 2020 de Visie Energielandschap vastgesteld. De visie richt zich op de opwekking van duurzame energie met ruimtelijke impact: zonne- en windenergie. Deze visie draagt bij aan de doelstelling van het Rijk, de regio en de gemeente om over te schakelen op 100% duurzame energie.

Met de aanwijzing van de Inpassingszones en Transformatiezones geeft de Visie Energielandschap de ruimtelijke kaders aan waar de komende jaren zonne- en windenergieprojecten kunnen worden ontwikkeld. Daarnaast geeft de visie inhoudelijke kaders waaraan deze initiatieven moeten voldoen om toegestaan te kunnen worden. Dit is van belang vanwege de impact die het (grootschalige) opwekken van energie heeft op de vele gevestigde belangen (bewoners, natuur, ecologie, cultuurhistorie, landschap, water, etc.) in en rond de aangewezen gebieden.

In het Uitvoeringsprogramma Visie Energielandschap (Deel C) is opgenomen dat de gemeente uitvoering gaat geven aan een eerste tranche van initiatieven voor zonnevelden tot een plafond van 100 hectare. Dit is inclusief de ruimtelijke inpassing. Initiatieven in de Rosmalense en Nulandse Polder ('Duurzame Polder') zijn uitgesloten. Hiervoor wordt een separaat planvormingsproces doorlopen voor een integrale gebiedsontwikkeling waarin wind- en zonne-energie een plek hebben. Daarnaast vallen de geplande (tijdelijke en permanente) zonnevelden in het plan Heesch West buiten deze eerste tranche; dit zijn reeds lopende projecten (zoals benoemd in de Visie Energielandschap, deel C, p.3).

Door de keuze om met een eerste tranche te beginnen, kan een substantieel aantal projecten worden gerealiseerd, maar is de ingreep in het landschap niet direct heel groot. Er ontstaat zo een leer- en ontwikkelingsproces, dat de mogelijkheid biedt voor de gemeente om bij te sturen bij verdere uitvoering van de Visie energielandschap.

In deze eerste tranche worden geen initiatieven voor zonnevelden in open landschap^{vi} in behandeling genomen. Het initiatief dient te worden gerealiseerd aansluitend op snelwegenⁱ, op water, langs andere grootschalige infrastructuurlijnenⁱⁱ, in kleinschalige landschappenⁱⁱⁱ of aansluitend op bebouwd gebied. Zie in dit verband tevens de zonneladder zoals omschreven in de Visie deel B, § 2.1.^{iv}

Als onderdeel van de eerste tranche wordt tevens een pilot 'zon op water' mogelijk gemaakt. Deze pilot houdt in dat de gemeente in totaal één initiatief wenst te selecteren voor een zonneveld op een plas. Uit onderzoek dat de gemeente heeft laten uitvoeren, zijn vier mogelijke plassen voor de pilot naar voren gekomen; het Engelse Gat, de Rosmalense plas, de Ertveldplas en het Engelenmeer.

1.2. Contactpersoon

De contactpersoon bij de gemeente voor deze selectieprocedure is: Tineke de Vries, t.devries@s-hertogenbosch.nl / 073 6159395.

1.3. Kader selectieprocedure

Deze selectieleidraad beschrijft de procedure voor de selectie van initiatieven voor de eerste tranche (in totaal 100 hectare aan zonnenvelden). De selectieprocedure heeft betrekking op stap 1 uit § 2.2 van het Uitvoeringsprogramma Visie Energielandschap (Deel C).

De gemeente sluit met elke geselecteerde initiatiefnemer een reserveringsovereenkomst. Een concept van de reserveringsovereenkomst is als Bijlage 5 bij deze selectieleidraad opgenomen. De reserveringsovereenkomst voorziet er onder meer in dat de gemeente haar publiekrechtelijke medewerking verleent aan het geselecteerde initiatief, waarbij het uiteindelijke doel is om te komen tot de verlening van een omgevingsvergunning voor het desbetreffende initiatief. Het betreft een inspanningsverplichting van de gemeente, waarbij de gemeente haar publiekrechtelijke verantwoordelijkheid behoudt. Geselecteerd zijn als initiatiefnemer geeft geen garantie of aanspraak op een omgevingsvergunning. De reserveringsovereenkomst bevat voor de geselecteerde initiatiefnemer de verplichting om zich in te spannen om het ingediende initiatief nader uit te werken, teneinde te komen tot een aanvraag voor een omgevingsvergunning.

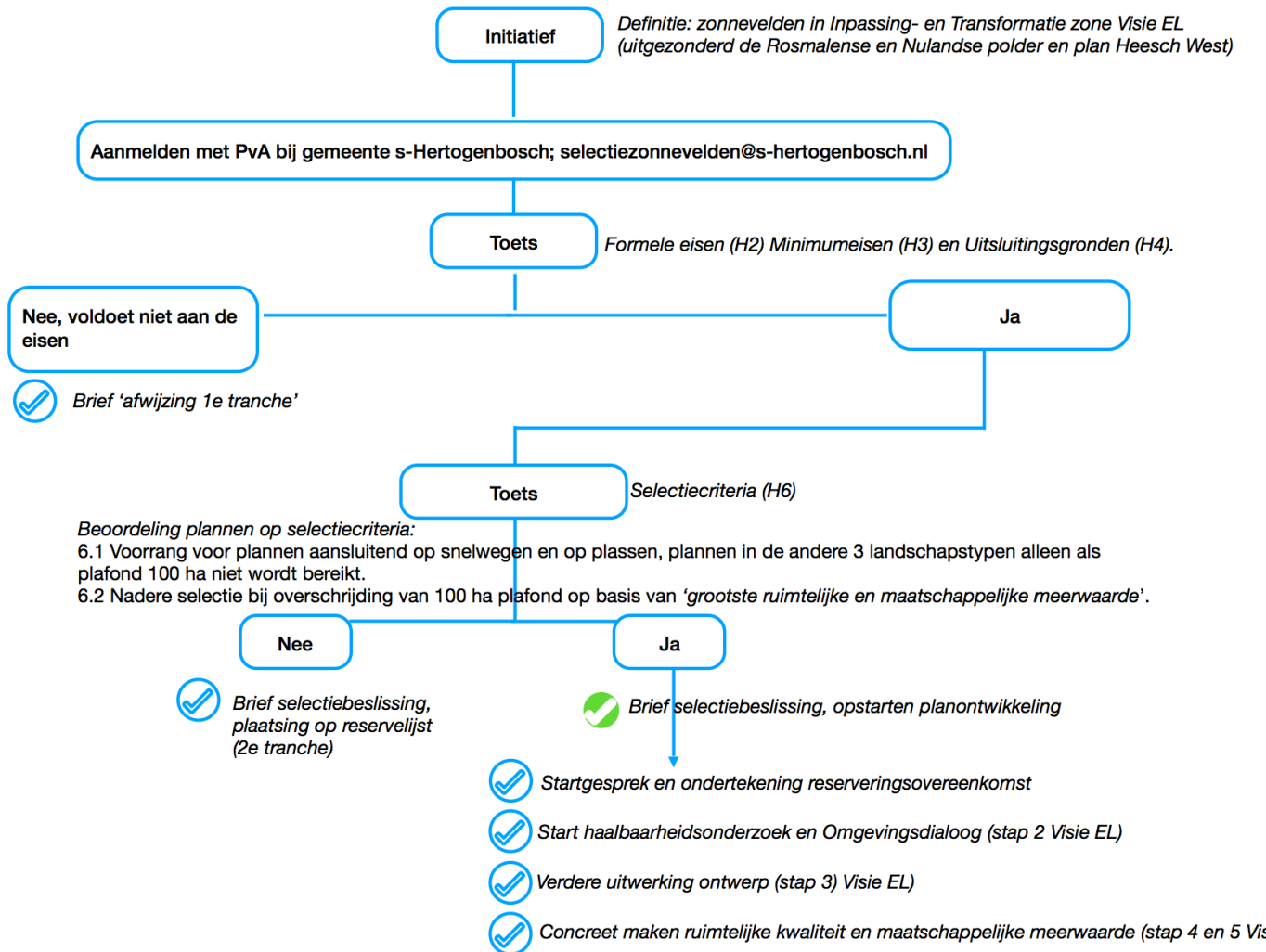
Op de onderhavige selectieprocedure zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur van toepassing. De Aanbestedingswet 2012 is niet van toepassing.

1.4. Hoofdpijnen selectieprocedure

De selectieprocedure bestaat uit de volgende stappen, die in deze selectieleidraad nader worden uitgewerkt:

- de ingediende initiatieven worden getoetst aan de gestelde formele en materiële eisen;
- de initiatiefnemers worden beoordeeld aan de hand van de gestelde uitsluitingsgronden;
- zo nodig vindt een nadere selectie plaats tussen de geldige initiatieven vanwege het plafond van 100 hectare en/of vanwege de pilot 'zon op water'.

De procedure is hieronder schematisch weergegeven.

2. Voorwaarden

Dit hoofdstuk bevat de formele eisen waaraan een initiatief moet voldoen om voor selectie in aanmerking te kunnen komen. Ook zijn de algemene procedurele voorwaarden opgenomen.

2.1. Planning

Volgens huidig inzicht kent de selectieprocedure de onderstaande planning. Aan deze planning kunnen initiatiefnemers geen rechten ontleen.

Publicatie selectieleidraad	18 december 2020
Uiterste datum voor stellen van vragen	15 januari 2021
Publicatie Nota van Inlichtingen	29 januari 2021*
Indienen initiatieven	12 maart 2021
Verzenden selectiebeslissing	21 mei 2021

* De gemeente streeft ernaar binnen twee weken de vragen te beantwoorden. Deze termijn kan met een week verlengd worden, indien de hoeveelheid vragen daar toe aanleiding geeft.

2.2. Indienen van het initiatief

De initiatiefnemer dient zijn initiatief in via selectiezonnevelden@s-hertogenbosch.nl

De uiterste datum en het uiterste tijdstip van indiening van het initiatief is opgenomen in de tabel in § 2.1. Deze datum en dit tijdstip dienen als een fataal moment te worden beschouwd. Eventuele vertraging is geheel voor rekening en risico van de initiatiefnemer.

Een initiatiefnemer kan per locatie maximaal één initiatief indienen, hetzij zelfstandig, hetzij samen met een of meerdere andere initiatiefnemers. Initiatiefnemers van hetzelfde concern worden in dit verband als dezelfde initiatiefnemer beschouwd, tenzij zij naar het oordeel van de gemeente voldoende kunnen aantonen dat de afzonderlijke initiatieven onafhankelijk van elkaar tot stand zijn gekomen.

Een initiatief kan door meerdere initiatiefnemers gezamenlijk worden ingediend. Dit dient op het aanmeldingsformulier te worden vermeld. De uitsluitingsgronden gelden voor elk van de initiatiefnemers die gezamenlijk één initiatief indienen.

Het ingediende initiatief dient uit de volgende onderdelen te bestaan:

Onderdeel	Toelichting
1. Aanmeldingsformulier	Het aanmeldingsformulier dat is opgenomen als Bijlage 1 bij deze selectieleidraad moet volledig worden ingevuld en rechtsgeldig worden ondertekend.
2. Plan van aanpak met de onderdelen A t/m E.	
A. Gegevens projectlocatie	Beschrijf in ieder geval waar het initiatief ligt en of het een Inpassings- of Transformatiezone betreft.
B. Paragraaf Bijdrage energieopgave	Beschrijf in ieder geval de verwachte energieopbrengst in MW en PJ.
C. Paragraaf Integrale ruimtelijke visie (max. 3,5 A4)	Beschrijf in ieder geval de volgende punten: - Onderzoek naar en voorstel voor behoud van kernkwaliteiten en inpassing in het landschap - Bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en versterking van overige functies - Woon-en leefklimaat omwonenden Bijlage 2 van deze selectieleidraad beschrijft welke vragen in deze paragraaf beantwoord moeten worden.
D. Paragraaf Maatschappelijke meerwaarde (max. 3 A4)	Beschrijf in ieder geval de volgende punten: - Verduurzaming van de omgeving, meervoudig ruimtegebruik, bijdrage aan maatschappelijke doelen en versterking van functies - Plan voor financiële participatie en de omgevingsdialoog Bijlage 3 van deze selectieleidraad beschrijft welke vragen in deze paragraaf beantwoord moeten worden.

E. Paragraaf Financiële- en technische haalbaarheid (businessplan) (max. 1 A4)	Zie § 3.4 van deze selectieleidraad.
3. Bewijs van grondpositie of afspraak met grondeigenaar.	Zie § 3.5 van deze selectieleidraad.

2.3. Voorbehoud stopzetting procedure

De gemeente behoudt zich te allen tijde het recht voor om de selectieprocedure tijdelijk dan wel definitief te stoppen. Initiatiefnemers hebben in een dergelijk geval geen recht op vergoeding van enigerlei soort van kosten die in het kader van de onderhavige selectieprocedure gemaakt zijn of nog worden gemaakt en/of vergoeding van geleden schade in welke vorm dan ook.

2.4. Voorbehoud haalbaarheid

Hierbij wordt een voorbehoud gemaakt wat betreft eventuele onvoorziene gebeurtenissen of wijzigingen in de toekomst, die buiten de invloed van de gemeente liggen. Het zou in beginsel kunnen dat deze ertoe leiden dat een initiatief niet haalbaar blijkt. Dit risico ligt bij de initiatiefnemer. In het bijzonder wijst de gemeente op de nu bekende, volgende twee aspecten:

- Op 13 november 2020 heeft Provinciale Staten van Noord-Brabant een motie 'Voorrang zon op dak' aangenomen. Voor meer informatie wordt verwezen naar § 3.3 van deze leidraad.
- Netbeheerder Enexis heeft recent aangegeven dat de capaciteit voor het transport van energie een aandachtspunt is. Hierbij wordt verwezen naar de eisen hierover in § 3.4

2.5. Onduidelijkheden, onvolkomenheden, tegenstrijdigheden en instemming

Deze selectieleidraad met bijbehorende bijlagen is met zorg samengesteld. Mocht een initiatiefnemer desondanks onduidelijkheden, onvolkomenheden in en/of tegenstrijdigheden tussen de documenten onderling of in de tekst van de onderhavige selectieleidraad menen tegenkomen, dan dient de initiatiefnemer hierover uit eigen beweging een gemotiveerde vraag te stellen volgens de in § 2.6 beschreven procedure.

Mocht een initiatiefnemer bezwaren hebben tegen een bepaald onderdeel van deze selectieleidraad of tegen aspecten van de selectieprocedure, dan dient hij – op straffe van verval van recht – deze zo vroeg mogelijk in de procedure en in ieder geval vóór de indiening van het initiatief schriftelijk en gemotiveerd naar voren te brengen t.a.v. de vermelde contactpersoon van de gemeente.

Het indienen van een initiatief houdt in dat de initiatiefnemer instemt met alle voorwaarden van deze selectieprocedure, inclusief de (concept) reserverings-overeenkomst. Door indiening vervalt het recht van de initiatiefnemer om later nog bezwaar te maken tegen de voorwaarden van de selectieprocedure.

2.6. Vragen over de selectieprocedure

Na ontvangst van de selectieleidraad kan een initiatiefnemer uiterlijk tot de in § 2.1 genoemde datum vragen stellen over de status, de procedures, alsmede over technische en/of operationele aspecten van de selectieprocedure. Dit omvat tevens eventuele vragen met betrekking tot de concept reserveringsovereenkomst.

De vragen dienen te worden ingediend per mail via het e-mail adres: selectie-zonnevelden@s-hertogenbosch.nl

Vragen en antwoorden worden geanonimiseerd aan alle initiatiefnemers verstrekt door middel van een Nota van Inlichtingen. De gemeente kan in voorkomend geval besluiten een tweede vragenronde in te lassen.

2.7. Taal

De gehele selectieprocedure vindt plaats in de Nederlandse taal. Alle van de initiatiefnemers te ontvangen documenten dienen derhalve in de Nederlandse taal te zijn opgesteld.

2.8. Kosten initiatief

Het indienen van een initiatief geschiedt voor eigen rekening en risico van de initiatiefnemer. Kosten aan de kant van initiatiefnemer komen niet voor vergoeding door de gemeente in aanmerking.

2.9. Kosten gemeente

De gemeente mag geen kostenverhaal toepassen bij initiatieven met zonnepanelen, omdat dit geen plancategorie is waarvoor kostenverhaal mogelijk is op grond van de Wet ruimtelijke ordening. Ambtelijke (plan)kosten kunnen daarom alleen gedekt worden via de leges voor afwijken bestemmingsplan of bestemmingswijzigingen zonder activiteiten. Op basis van een financiële analyse is geconstateerd dat het bedrag van € 8.413,—, zoals nu opgenomen voor deze categorieën in de Legesverordening (per 1 januari 2021), te laag is om de ambtelijke kosten te kunnen dekken.

Daarom wordt voorgesteld om in de Legesverordening een categorie 'zonnevelden' toe te voegen waarvoor een afwijkend tarief van € 4.000, — per hectare zal gelden in plaats van het reguliere tarief van € 8.413,—voor een buitenplanse afwijking op grond van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3, van de Wabo en voor bestemmingswijzigingen zonder activiteiten (Wro). Daarnaast wordt voorgesteld om bij ondertekening van de reserveringsovereenkomst een voorschot van 25% van dit bedrag in rekening te brengen. Bij indiening van de vergunningaanvraag wordt dit verrekend met de voorgestelde leges van € 4.000,- per hectare. Het voornemen is om dit in het voorjaar van 2021 met een raadsvoorstel ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad.

2.10. Ondertekening aanmeldingsformulier

Het aanmeldingsformulier (Bijlage 1) dient te zijn ondertekend door een daartoe rechtsgeldig bevoegde functionaris van de initiatiefnemer, zoals blijkt uit de inschrijving in het nationale beroeps/handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Bij een gezamenlijk initiatief dienen alle initiatiefnemers het aanmeldingsformulier rechtsgeldig en bevoegd te ondertekenen.

2.11. Nadere toelichting en opvragen bewijsstukken

Indien een initiatief onduidelijkheden bevat kan de gemeente verzoeken om een nadere schriftelijke of mondelinge toelichting. De gemeente kan op die manier een initiatiefnemer ook in de gelegenheid stellen om eenvoudige gebreken in diens initiatief te herstellen.

De gemeente zal van een initiatiefnemer die zij voornemens is te selecteren bewijsstukken opvragen ter controle van de uitsluitingsgronden. De initiatiefnemer dient deze binnen de door de gemeente bij opvraging gestelde redelijke termijn te verstrekken. Indien een initiatiefnemer niet binnen de gestelde termijn aan zijn inlichtingen- of bewijsplicht voldoet, wordt – behoudens gevallen van overmacht (dit ter beoordeling van de gemeente) – zijn initiatief terzijde gelegd.

2.12. Selectiebeslissing

Na volledige beoordeling van de initiatieven en controle van de daarvoor in aanmerking komende initiatieven, deelt de gemeente alle initiatiefnemers die voldoen aan de formele en materiële eisen, door middel van een selectiebeslissing schriftelijk en gemotiveerd mede welke initiatiefnemer(s) de gemeente voornemens is te selecteren.

De selectiebeslissing betreft slechts een voornemen tot selectie en geeft de desbetreffende initiatiefnemers nog geen aanspraak op definitieve selectie. Er is dus met het afgeven van de selectiebeslissing nog geen sprake van een overeenkomst tussen de gemeente en de geselecteerde initiatiefnemer.

Na verzending van de selectiebeslissing kunnen de betrokken initiatiefnemers tegen die beslissing opkomen door binnen 20 kalenderdagen een kort geding aanhangig te maken bij de burgerlijke rechter van de rechtbank Oost-Brabant, locatie Den Bosch. Deze termijn geldt als een vervaltermijn.

2.13. Reservelijst

Geldige initiatieven (dat wil zeggen initiatieven die voldoen aan alle gestelde formele en materiële eisen) die niet worden geselecteerd, worden op de reservelijst geplaatst. Ingeval een geselecteerd initiatief geen doorgang vindt, bijvoorbeeld omdat uit de haalbaarheidsstudie blijkt dat het initiatief niet haalbaar is, dan kan de gemeente het eerst geplaatste initiatief van de reservelijst alsnog selecteren en de desbetreffende initiatiefnemer uitnodigen om een reserveringsovereenkomst te sluiten. Initiatiefnemers kunnen geen rechten ontlenen aan plaatsing op de reservelijst.

2.14. Verdere planontwikkeling

Nadat de bezwaartermijn van 20 dagen ongebruikt is verstreken dan wel nadat eventuele bezwaren in rechte zijn afgewezen, vindt de definitieve selectie plaats door middel van ondertekening van de reserveringsovereenkomst. De geselecteerde initiatieven worden uitgenodigd voor een startgesprek met de gemeente en om de verdere planontwikkeling op te starten met het haalbaarheidsonderzoek. Tijdens het startgesprek wordt de reserveringsovereenkomst ondertekend, worden aanbevelingen meegegeven, kunnen vragen worden gesteld en worden de stappen van de verdere planontwikkeling doorgenomen.

Het betreft stappen 2 tot en met 5 uit het Uitvoeringsprogramma Visie Energielandschap (Deel C):

Stap 2	Start Haalbaarheidsonderzoek en Omgevingsdialoog
Stap 3	Verdere uitwerking ontwerp
Stap 4	Concreet maken ruimtelijke kwaliteit
Stap 5	Concreet maken maatschappelijke meerwaarde

Met *Stap 5* wordt het haalbaarheidsonderzoek afgerond en worden de initiatieven opnieuw getoetst aan de Visie Energielandschap. Na *Stap 5* kan de ruimtelijke procedure worden voorbereid en aansluitend een eventuele vergunningsaanvraag worden ingediend. Hierbij wordt een termijn gesteld waarbinnen initiatiefnemers deze aanvraag gedaan moeten hebben.

De verdere ontwikkeling is bedoeld om het geselecteerde initiatief nader uit te werken. De doorlooptijd van de stappen 2 tot en met 5 is maximaal 12 maanden na de selectiebeslissing. Daarbij is het de initiatiefnemer niet toegestaan om het initiatief zodanig te wijzigen dat het gewijzigde initiatief achteraf gezien niet zou zijn geselecteerd.

2.15. Omgevingswet

Wat betreft de voorbereiding en start van een ruimtelijke procedure, wordt opgemerkt dat naar verwachting per 1 januari 2022 de Omgevingswet in werking treedt. Op het moment dat deze nieuwe wet in werking treedt, vallen initiatieven die vanaf dat moment in procedure worden gebracht onder de nieuwe wetgeving. Voor initiatieven die al in procedure zijn gebracht onder het oude recht geldt dat deze na inwerkingtreding van de Omgevingswet nog onder de oude wetgeving vallen en op grond van het oude recht worden afgehandeld. Dit geldt alleen als voorafgaand aan de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvergunning is aangevraagd of ontwerpbestemmingsplan op grond van artikel 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht in procedure is gebracht. In andere gevallen geldt dat initiatieven die voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn ingediend, maar niet in procedure zijn gebracht onder de nieuwe wetgeving moeten worden behandeld.

Gelet hierop, maken we een voorbehoud inzake de te volgen ruimtelijke procedure. Hoe dichterbij de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet naderen hoe aannemelijker het is dat we zullen gaan voorsorteren op de nieuwe wetgeving die vanaf 1/1/2022 in werking treedt. Of uw initiatief onder de huidige of nieuwe wetgeving zal worden voorbereid is dan ook afhankelijk van het moment dat het ontwerpbesluit (naar verwachting) genomen kan worden. De gemeente zal na selectie in overleg met u afspraken maken over de uiteindelijk te volgen ruimtelijke procedure.

3. Minimumeisen

Bij de beoordeling van de ontvangen initiatieven wordt eerst getoetst of het initiatief voldoet aan de formele en materiële eisen zoals beschreven in deze selectieleidraad (hoofdstuk 2 en 3). Initiatieven die niet voldoen worden in beginsel terzijde gelegd en komen in dat geval niet voor verdere beoordeling en selectie in aanmerking. Dit wordt in een brief 'afwijzing 1e tranche' kenbaar gemaakt.

Dit hoofdstuk bevat de materiële eisen waaraan een initiatief moet voldoen om voor selectie in aanmerking te kunnen komen.

3.1. Locaties

De selectieprocedure staat open voor initiatieven voor zonnevelden die in de zones 'Inpassen' of 'Transformeren' van de Visie energielandschap zijn gesitueerd. Plannen gesitueerd in de 'Transformatiezone Rosmalense en Nulandse Polder' kunnen niet in deze procedure worden ingediend. Hiervoor wordt een separate verkenning uitgevoerd^v.

Voor de pilot 'zon op water' kunnen alleen initiatieven worden ingediend voor een de volgende plassen: het Engelse Gat, de Rosmalense plas, de Ertveldplas, en het Engelermeer. Het zonneveld dient volledig op de desbetreffende plas te zijn gelegen (dat wil zeggen het mag niet deels ook op land gelegen zijn).

In deze eerste tranche worden geen initiatieven voor zonnevelden in open landschap^{vi} in behandeling genomen. Het initiatief dient te worden gerealiseerd aansluitend op snelwegen^{vii}, op water, langs andere grootschalige infrastructuurlijnen^{viii}, in kleinschalige landschappen^{ix} of aansluitend op bebouwd gebied. Zie in dit verband tevens de zonneladder zoals omschreven in de Visie deel B, § 2.1.^x

3.2. Eisen uit Visie Energielandschap

De ingediende initiatieven moeten in ieder geval voldoen aan de eisen uit de Visie Energielandschap, zoals opgenomen in de volgende onderdelen van die Visie (niet perse uitputtend):

- Visie deel A, § 3.4, 3.5 en 3.6 (Kopje Inpassen, blz. 22 en Kopje Transformeren, blz. 24), 3.7 en 4.1 en 4.2,
- Visie deel B, § 2.1 (Kader zonneladder) en H.4 en
- Visie deel C, § 2.2.

De relevante uitsneden van de paragrafen zijn opgenomen in bijlage 4.

Deze beoordeling wordt uitgevoerd op basis van hetgeen door de initiatiefnemer is ingevuld in de paragrafen 'C. Integrale ruimtelijke visie' en 'D. Maatschappelijke meerwaarde' van het plan van aanpak.

3.3. Eisen uit provinciale verordening

De ingediende initiatieven moeten (bij uitvoering) voldoen aan het provinciaal beleid uit de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant, of diens rechtsopvolger(s).^{xi}

In het bijzonder noemen we hierbij een recent aangenomen motie 'Vorrang zon op dak' van Provinciale Staten Noord – Brabant, d.d. 13 november 2020. Aangezien de gemeente de zonneladder toepast en onderzoek heeft uitgevoerd naar de potentie van zon op dak in stedelijk gebied, heeft de motie geen consequenties onder de huidige provinciale regelgeving. Op dit moment is nog niet duidelijk of de motie ook zal leiden tot gewijzigde provinciale regelgeving. Dit onderzoek is een eis in de huidige provinciale regelgeving en is als onderdeel van de vastgestelde Visie energielandschap en de Regionale Energie Strategie uitgevoerd en beschikbaar voor initiatiefnemers.

De beoordeling of de initiatieven voldoen aan provinciaal beleid, wordt uitgevoerd op basis van hetgeen door de initiatiefnemer is ingevuld in de paragrafen 'C. *Integrale ruimtelijke visie*' en 'D. *Maatschappelijke meerwaarde*' van het plan van aanpak.

3.4. Financiële en technische haalbaarheid

De ingediende initiatieven moeten financieel en technisch haalbaar zijn.

Deze beoordeling wordt uitgevoerd op basis van hetgeen door de initiatiefnemer is ingevuld in de paragraaf 'E. *Financiële- en technische haalbaarheid (businessplan)*' van het plan van aanpak.

Voor de *financiële* haalbaarheid moet worden beschreven hoe de initiatiefnemer het project zal financieren in de verschillende ontwikkelfases, in het bijzonder tot aan het moment van vergunningverlening.

Voor de *technische* haalbaarheid moet de planning worden beschreven en hoe het zonnenveld zal worden aangesloten op het elektriciteitsnet. De initiatiefnemer beschrijft de uitkomst van afstemming met de netbeheerder over de aansluiting van het project, dit in verband met mogelijke transportschaarste. Bij de beoordeling van dit aspect wordt door de gemeente tevens advies gevraagd aan de netbeheerder.

3.5. Bewijs van grondpositie of afspraak met grondeigenaar

De initiatiefnemer dient te kunnen beschikken over de grond waarop het initiatief is voorzien. Om dat aan te tonen, kan hij bij indiening van het initiatief bewijs verstrekken dat hij zelf eigenaar is van de desbetreffende grond. Voor zover dat (nog) niet het geval is, moet de initiatiefnemer een rechtsgeldig ondertekende verklaring indienen van de grondeigenaar, waaruit blijkt dat deze bereid is om de desbetreffende grond ter beschikking te stellen aan de initiatiefnemer indien deze wordt geselecteerd.

Voor initiatieven die deels of geheel zijn gelegen op gemeentegrond geldt een afwijkende regeling. Gemeentegronden kunnen in beginsel worden betrokken bij een initiatief. De gemeente houdt in haar hoedanigheid als grondeigenaar echter ook rekening met andere belangen. Een initiatiefnemer kan er daarom niet van uitgaan de gemeente bereid zal zijn om de desbetreffende grond, tegen nader overeen te komen voorwaarden, ter beschikking te stellen. Bij het indienen van het initiatief is in voorkomend geval voor de betrokken gemeentegrond géén bewijs van grondpositie of verklaring van de gemeente als grondeigenaar vereist. De initiatiefnemer dient zelf met de gemeente als grondeigenaar te onderzoeken in hoeverre en onder welke voorwaarden hij over de desbetreffende gemeentegrond kan beschikken.

Voor de pilot 'zon op water' geldt dat het initiatief zonder meer op gemeentegrond is gelegen, aangezien de vier plassen in eigendom van de gemeente zijn. Voor deze locaties geldt hetzelfde als voor de overige gemeentegrond.

4. Uitsluitingsgronden

Dit hoofdstuk bevat de toepasselijke uitsluitingsgronden. Om voor selectie in aanmerking te kunnen komen dient de initiatiefnemer op het aanmeldingsformulier (Bijlage 1) te verklaren dat geen van deze uitsluitingsgronden op hem van toepassing zijn. Zie § 2.10 met betrekking tot de bewijsmiddelen.

4.1. Strafrechtelijke veroordeling

De gemeente sluit een initiatiefnemer in beginsel uit van deelname als jegens die initiatiefnemer in de vijf jaar voorafgaand aan het tijdstip van indiening van het initiatief, bij een onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak één of meer van de volgende veroordelingen is uitgesproken:

1. veroordelingen op grond van artikel 134a, 140, 140a, 177, 178, 225, 226, 227, 227a, 227b, 273f, 285, derde lid, 323a, 328ter, tweede lid, 420bis, 420ter of 420quater van het Wetboek van Strafrecht; en/of
2. veroordelingen wegens overtreding van de in artikel 83 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde misdrijven, indien aan het bepaalde in dat artikel is voldaan.

Het voorgaande geldt eveneens indien jegens een persoon die lid is van het bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan of die daarin vertegenwoordigings-, beslissings- of controlebevoegdheid heeft, een onherroepelijke veroordeling als hiervoor bedoeld is uitgesproken.

Als bewijs dat voornoemde uitsluitingsgronden niet op de initiatiefnemer van toepassing zijn, dient hij op verzoek van de gemeente een verklaring omtrent het gedrag te verstrekken (zie § 2.10). Initiatiefnemers dienen er rekening mee te houden dat het verkrijgen van een verklaring omtrent het gedrag enige tijd kan duren en zullen deze derhalve tijdig moeten aanvragen.

4.2. Faillissement

De gemeente sluit een initiatiefnemer in beginsel uit van deelname als hij verkeert in staat van faillissement of liquidatie, diens werkzaamheden zijn gestaakt, jegens hem geldt een surseance van betaling of een (faillissements)akkoord, of als de initiatiefnemer verkeert in een andere vergelijkbare toestand ingevolge een soortgelijke procedure uit hoofde van op hem van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Als bewijs dat deze uitsluitingsgrond niet op de initiatiefnemer van toepassing is, dient hij op verzoek van de gemeente een uittreksel uit het handelsregister te verstrekken, dat op het tijdstip van het indienen van het initiatief niet ouder is dan zes maanden (zie § 2.10).

5. Selectiecriteria

Uit Visie deel C volgt dat bij invulling van de maximaal 100 hectare voorrang wordt gegeven aan:

- a. zonnevelden op plassen (d.w.z. de pilot 'zon op water'); en
- b. zonnevelden op locaties die aansluiten bij snelwegen.^{xii}

Mogelijk zijn er niet voldoende initiatieven van deze twee typen om te komen tot het 100 hectare plafond. Voor de resterende hectares is er ruimte voor initiatieven voor de volgende categorieën, zoals beschreven in Visie deel C:

- c. zonnevelden die aansluiten bij andere grootschalige infrastructuurlijnen zoals spoorwegen, kanalen en provinciale wegen;^{xiii}
- d. zonnevelden die aansluiten op bebouwd gebied; en
- e. zonnevelden in kleinschalig landschap(pen).^{xiv}

Indien de geldige initiatieven meer dan 100 hectare omvatten, is een selectie nodig om tot maximaal 100 hectare te komen. Een selectie is eveneens nodig indien meer dan één geldig initiatief wordt ingediend voor de pilot 'zon op water'.

Dit hoofdstuk bevat de uitwerking van voornoemde voorrangregels en de criteria die voor de selecties worden gehanteerd.

5.1. Pilot 'zon op water' (categorie a.)

Indien voor de pilot 'zon op water' (categorie a.) één geldig initiatief wordt ingediend, dan wordt deze geselecteerd. Indien meerdere geldige initiatieven worden ingediend voor zonnevelden op een plas, dan wordt de beste van die initiatieven geselecteerd. Deze nadere selectie vindt plaats conform § 5.4.

Het geselecteerde initiatief voor de pilot 'zon op water' telt mee voor het totale aantal van maximaal 100 hectare en beperkt derhalve het aantal beschikbare hectares voor de overige initiatieven.

5.2. Initiatieven aansluitend bij snelwegen (categorie b.)

De ruimte die overblijft na selectie van het initiatief voor de pilot 'zon op water' wordt allereerst ingevuld met zonnevelden op locaties die aansluiten bij snelwegen (categorie b.). De daarvoor beschikbare ruimte bedraagt derhalve 100 hectare minus het aantal hectare van het geselecteerde initiatief voor de pilot 'zon op water'.

Indien voor zonnevelden op locaties die aansluiten bij snelwegen (categorie b.) geldige initiatieven worden ingediend voor in totaal *meer* dan het nog beschikbare aantal hectares, worden de beste van die initiatieven geselecteerd tot maximaal de beschikbare ruimte. Deze nadere selectie vindt plaats conform

§ 5.4. Initiatieven op andere locaties komen dan niet (meer) voor selectie in aanmerking.

Indien voor zonnevelden op locaties die aansluiten bij snelwegen (categorie b.) geldige initiatieven worden ingediend voor in totaal *minder* dan het nog beschikbare aantal hectares, dan worden al deze initiatieven geselecteerd. De resterende ruimte wordt ingevuld conform § 5.3.

5.3. Overige initiatieven (categorie c., d. en e.)

Indien na selectie van de initiatieven voor locaties die aansluiten bij snelwegen (categorie b.) nog ruimte overblijft (tot aan het plafond van in totaal 100 hectare), wordt die ruimte ingevuld met zonnevelden op de locaties uit categorieën c., d. en e.

Indien de geldige initiatieven voor categorieën c., d. en e. op *meer* hectares betrekking hebben dan de nog beschikbare hectares, vindt een nadere selectie plaats tussen deze initiatieven. Deze nadere selectie vindt plaats conform § 5.4.

Indien de geldige initiatieven voor categorieën c., d. en e. op *minder* hectares betrekking hebben dan de nog beschikbare hectares, worden alle geldige initiatieven voor categorieën c., d. en e. geselecteerd. In dat geval is het mogelijk dat in totaal voor minder dan 100 hectare aan initiatieven wordt geselecteerd in deze eerste tranche.

5.4. Nadere selectie

De nadere selectie vindt plaats aan de hand van het selectiecriterium 'Ruimtelijke en maatschappelijke meerwaarde'. Dit wordt getoetst op basis van zes aspecten. Deze aspecten zijn nader toegelicht in de Visie energielandschap. In onderstaande tabel is per aspect weergegeven waar die toelichting is gegeven en uit welk deel van het plan van aanpak moet blijken in hoeverre het initiatief aan het aspect voldoet^{xv}.

Aspect	Toelichting in Visie energielandschap	Plan van aanpak
Duurzaamheidswinst (opwek en besparen)	1.1, Aanleiding en opgave, 3.6 (Inpassen) (deel A) 1.2, 1.3, 1.5 (belangenafweging), 2.5 (deel B)	B. Paragraaf bijdrage energieopgave
Versterking ruimtelijke functies in omgeving (bijv. natuur, recreatie, water, wonen, voorzieningen)	1.1, Aanleiding en opgave, 3.1 Integrale benadering, 3.4, 3.5, 3.6 (Inpassen) (deel A) 1.5, H.4 (deel B) 2.2, Stappenplan om te komen tot planvorming, Stap 3 en Stap 4 Zonnevelden (deel C)	C. Paragraaf Integrale ruimtelijke visie

Landschappelijke inpassing	3.2.3 Impact Zonnevelden. 3.6 (Inpassen) (deel A) H.3 en H.4 (deel B) 2.1 2.2, Stappenplan om te komen tot planvorming, Stap 3 Zonnevelden (deel C)	C. Paragraaf Integrale ruimtelijke visie
Participatie ruimtelijk plan	1.2, Participatie op projectniveau, 3.6 (Inpassen) (deel A) 2.1, 2.2 Stap 2 (deel C)	D. Paragraaf Maatschappelijke meerwaarde
Delen van lusten met de omgeving	Voorwoord, 3.4, 3.5 4.1-4.2 (deel A) 2.2, Stap 1,4, 5 (deel C)	D. Paragraaf Maatschappelijke meerwaarde
Diversiteit	Zie toelichting onder deze tabel.	A. Projectlocatie

De Visie geeft geen nadere toelichting op het aspect 'Diversiteit', daarom is deze hieronder opgenomen:

Dit beoordelingsaspect gaat om het streven naar een diversiteit aan locaties in verschillende landschapstypen. Dit levert een gevarieerde ruimtelijke inpassing op, en daarmee krijgen we ervaring wat betreft de impact op het landschap. Dat kan het beste door verschillende type locaties te gebruiken. Het wordt in de beoordeling positief gewaardeerd als een initiatief in een categorie valt waar er verhoudingsgewijs minder van zijn dan initiatieven van andere categorieën.

De zes aspecten kennen geen onderlinge weging.

De beoordeling wordt uitgevoerd door een beoordelingsteam van de gemeente. De leden van het beoordelingsteam kennen eerst individueel een score toe aan elk geldig initiatief, rekening houdend met voornoemde zes aspecten. Vervolgens bespreken de leden van het beoordelingsteam hun beoordeling gezamenlijk en wordt op basis van consensus de definitieve score per initiatief vastgesteld. De toegekende score bestaat telkens uit een rapportcijfer (1 t/m 10), met één decimaal achter de komma (bijv. een 6,5).

Op basis van de definitieve scores wordt een ranking opgesteld en wordt de beschikbare ruimte (hectares) ingevuld. In het uitzonderlijke geval, dat er twee of meer initiatieven gelijk eindigen maar niet allemaal kunnen worden geselecteerd vanwege de nog beschikbare ruimte (hectares), zal de gemeente het initiatief c.q. de initiatieven die voor selectie in aanmerking komt c.q. komen bepalen door middel van loting.

Bijlagen

1. Aanmeldingsformulier

Bedrijfsnaam	
Adres	
Postcode en Plaats	
Kamer van Koophandel	
Website	
Naam contactpersoon	
Functie	
Email adres	
Telefoonnummer	
Projectlocatie (adres)	
Plaats	
Aantal hectares (bruto)	
Ligging in landschapstype	
<i>*Aansluitend op snelwegen</i>	
<i>*Op water</i>	
<i>*Langs andere grootschalige infra-structuurlijnen</i>	
<i>*In kleinschalig landschap</i>	
<i>*Aansluitend op bebouwd gebied</i>	
Naam samenwerkingspartner	
Naam samenwerkingspartner	
Uitsluitingsgronden (H4)	Initiatiefnemer en (indien van toepassing) diens samenwerkingspartner(s) verklaart/verklaren dat de uitsluitingsgronden zoals beschreven in Hoofdstuk 4 van deze selectieleidraad niet op hem/haar van toepassing zijn.
Handtekening Initiatiefnemer	
Handtekening Samenwerkingspartner	
Handtekening Samenwerkingspartner	

2. Paragraaf Integrale ruimtelijke visie

In de Visie energielandschap wordt een onderscheid gemaakt tussen '*Transformatiezones*' en '*Inpassingszones*'. Afhankelijk van in welke zone het initiatief is gelegen, dient de initiatiefnemer onderstaande vragen te beantwoorden in deze paragraaf van zijn plan van aanpak (in totaal max. 3,5 A4, exclusief schetstekening).

Initiatieven in de transformatiezones

Concrete vragen (5) te beantwoorden in het plan van aanpak, paragraaf C. 'Integrale ruimtelijke visie' bij een initiatief voor zonnepanelen in zone Transformeren Zon:

1. Maak een analyse van het bestaande gebied; wat zijn kernkwaliteiten, waar liggen zwaktes en kansen? (max. 0,5 A4)
2. Wat is het stappenplan om omwonenden en andere belanghebbenden in de planvorming te laten participeren? (max. 0,5 A4)
3. Beschrijf de gebiedsvisie en -aanpak, hoe zal het landschap transformeren en welke ruimtelijke kwaliteit wordt gerealiseerd. Geef daar bij aan welke meerwaarde er voor de omgeving ontstaat als het gaat om andere functies en verduurzaming. (max. 1 A4)
4. Beschrijf het effect van het initiatief op het woon -en leefklimaat van omwonenden, maar ook op eventuele andere functies als natuur en landbouw, alsmede hoe met eventuele negatieve effecten rekening wordt gehouden in de belangenafweging. (max. 0,5 A4)
5. Beschrijf op welke manier de bestaande kernkwaliteiten van het landschap behouden blijven, maar tegelijkertijd het gebied transformeert en nieuwe kwaliteiten toevoegt, alsook hoe de ruimtelijke kwaliteit samen gaat met de verduurzaming van de omgeving. (max. 1 A4)

Voeg bij deze een indicatieve schetstekening/plan met waarop de locatie, het planvoornemen en andere functies zichtbaar zijn. Deze schetstekening telt niet mee voor de maximale omvang van 3,5 A4.

Initiatieven in de Inpassingszones

Concrete vragen (5) te beantwoorden in het plan van aanpak, paragraaf C. 'integrale ruimtelijke visie' bij een initiatief voor zonnepanelen in zone Inpassen:

1. Maak een analyse van het bestaande gebied; wat zijn kernkwaliteiten, waar liggen zwaktes en kansen? (max. 0,5 A4)
2. Wat is het stappenplan om omwonenden en andere belanghebbende in de planvorming te laten participeren? (max 0,5 A4)
3. Beschrijf de visie op het gebied en welke ruimtelijke functies in het gebied worden versterkt, op welke manier en welke relatie dit heeft met het initiatief. Welke meerwaarde is er voor de omgeving? Laat daarbij zien hoe de omgeving (verder) wordt verduurzaamd. (max. 1 A4)
4. Beschrijf het effect van het initiatief op het woon -en leefklimaat van omwonenden, maar ook op andere functies zoals natuur en landbouw, alsmede hoe met eventuele negatieve effecten rekening wordt gehouden. (max. 0,5 A4)
5. Beschrijf waarom het initiatief past bij de schaal van het landschap, als ook hoe het de kernkwaliteit van het landschap niet aantast en hoe eventueel nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd. (max. 1 A4)

Voeg bij deze een indicatieve schetstekening/plan met waarop de locatie, het planvoornemen en andere functies zichtbaar zijn. Deze schetstekening telt niet mee voor de maximale omvang van 3,5 A4.

3. Paragraaf Maatschappelijke meerwaarde

Met de beantwoording van onderstaande vragen maakt de initiatiefnemer in deze paragraaf van het plan van aanpak duidelijk op welke wijze het initiatief maatschappelijke meerwaarde creëert voor de directe omgeving (in totaal max. 3 A4). Hoofdstuk 4 van Deel A van de Visie energielandschap beschrijft de uitgangspunten waaraan deze paragraaf van het plan van aanpak van de initiatiefnemer moet voldoen.

Concrete vragen (4) te beantwoorden in het plan van aanpak, paragraaf D. 'Maatschappelijke meerwaarde':

1. Hoe maakt het initiatief koppeling met andere thema's in de omgeving?

In het plan van aanpak beschrijft de initiatiefnemer in ieder geval (mogelijk deels al opgenomen bij de ruimtelijke visie, mag dubbel zijn):

- op welke wijze meervoudig gebruik wordt gemaakt van de ruimte;
- op welke wijze andere functies in het gebied worden versterkt of hiermee een koppeling wordt gemaakt;
- de verduurzaming van de omgeving;
- de maatregelen die impact van het project op de omgeving beperken;
- de bijdrage die wordt geleverd aan lokale maatschappelijke doelen.

2. Hoe geeft het initiatief invulling aan het streven dat 50% c.q. 100% van het eigendom van de productie terecht komt bij de lokale omgeving, waarbij de omgeving hier daadwerkelijk profijt van heeft?

Onder 'lokaal eigendom' verstaat de gemeente in ieder geval:

- initiatieven van burgers, al dan niet verenigd in een energiecoöperatie, die een collectief zonneveld ontwikkelen;
- initiatieven die het mogelijk maken dat burgers uit de lokale omgeving kunnen mee investeren in het zonneveld bijvoorbeeld in de vorm van een aandeel, een obligatie of via een energiecoöperatie.

Een uitzondering op het streven naar lokaal eigendom geldt voor energieopwekking op eigen grond, ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering. In die situatie geldt dit streven niet.

Voor ontwikkelingen op gronden die eigendom zijn van de gemeente, is de doelstelling dat een zo groot mogelijk gedeelte van de productie lokaal eigendom wordt, met als streven 100%.

4. Hoe laat het initiatief burgers in de lokale omgeving die niet investeren/mede-eigenaar zijn in het zonneveld, mee profiteren van een deel van de opbrengsten van het zonneveld?

In het plan van aanpak beschrijft de initiatiefnemer in ieder geval:

- de hoogte van de bijdrage (per MW of in % van de opbrengst).
- de vorm van de bijdrage (geld of middelen)
- de wijze waarop de lokale omgeving kan profiteren en/of kan meebeslissen over de besteding. Eventueel via een lokaal omgevingsfonds.

4. Relevante paragrafen uit de Visie energielandschap

3.4 Naast duurzame energie ook ruimtelijke en maatschappelijke kwaliteit

Vaak ligt het accent bij de inpassing van duurzame energie op 'het beperken van schade'. Beperken of voorkomen van schade is zeker een aandachtspunt, maar minstens zo belangrijk is dat de energieopgave ook de kans biedt om kwaliteit aan het buitengebied toe te voegen. Dit noemen we positieve wederkerigheid. Een ontwikkeling die meerdere doelen nastreeft levert nieuwe maatschappelijke waarde. De uitdaging is om te zoeken naar een manier om duurzame energieopwekking te ontwikkelen waarbij:

- aan de energieopgave wordt voldaan
- de kwaliteiten van het landschap tot uiting komen
- waar mogelijk nieuwe kwaliteiten als recreatie, natuur, waterberging, herstel landschapsstructuren aan het landschap worden toegevoegd
- zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met het woon- en leefklimaat, waaronder gezondheid, van omwonenden en dit mee te nemen in de afwegingen. Het gaat hierbij niet alleen om ruimtelijke kwaliteit, maar ook om maatschappelijke kwaliteit. Verduurzaming van de energievoorziening is een brede maatschappelijke opgave die zowel tot financieel gewin als maatschappelijke overlast kan leiden. In de regel liggen het 'zoet' en het 'zuur', de baten en de lasten, bij verschillende partijen. De ontwikkelende partij geniet het profijt en een bredere omgeving ervaart hinder van de windturbines en/of het zonnenveld.

Deze onevenwichtigheid wordt meer in balans gebracht door als integraal onderdeel maatregelen op te nemen die aan de samenleving als geheel ten goede komen. In hoofdstuk 4 wordt hierop uitgebreid ingegaan.

3.5 Uitgangspunten en strategie ontwikkeling duurzame energie

1. De ontwikkeling van zonne- en windenergie vergt een integrale benadering waarbij meerdere doelen met elkaar worden verenigd.
2. Zonne-energie wordt bij voorkeur ontwikkeld op (zandwin)plassen en op en rondom snelwegen. Voor de overige gebieden, anders dan bedoeld onder punt 7, bieden we ook mogelijkheden voor zonne-energie.
3. Windenergie wordt ontwikkeld in grootschalige, open landschappen in een grootschalig windpark en op enkele plekken in kleine clusters gekoppeld aan bedrijventerreinen en snelwegen.
4. De ontwikkeling moet leiden tot ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijke meerwaarde.
5. De ontwikkeling houdt zoveel mogelijk rekening met het woon- en leefklimaat, waaronder gezondheid, van omwonenden, brengt de consequenties hiervan in beeld en neemt dit integraal mee in de afwegingen.
6. De ontwikkeling houdt zoveel mogelijk rekening met natuurwaarden en beschermde soorten flora en fauna, waaronder de (beschermde) weidevogels en vleermuizen.
7. In gebieden met hoge ecologische, landschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve kwaliteiten zijn windturbines en zonnenvelden in beginsel niet wenselijk. In deze gebieden is geen ruimte voor eigenstandige initiatieven op het gebied van zonne- en windenergie.

3.6 Strategieën

Inpassen (alleen zonne-energie)

In deze gebieden worden onder voorwaarden van landschappelijke inpassing en het ontwikkelen van 'ruimtelijke kwaliteit' zonnevelden toegestaan. Hiermee verandert het bestaande landschap zonder dat het essentieel van karakter wijzigt. Voor elke inpassing is de ontwikkeling van een integrale visie nodig. Hierin staat de relatie van de locatie tot zijn omgeving centraal en wordt geconcretiseerd waar de ruimtelijke (maatschappelijke) meerwaarde (denk aan verbetering ecologie, recreatie, landbouw of kwaliteit woonomgeving) wordt behaald. De integrale visie moet aantonen dat de beoogde ontwikkeling:

- *is afgestemd met de omgeving (participatie);*
- *passend is bij de maat en schaal van het landschap;*
- *het laadvermogen (draagkracht) van het landschap niet overschrijdt;*
- *de kernkwaliteiten van de locatie niet aantast en de zichtbaarheid beperkt;*
- *indien mogelijk, nieuwe kwaliteiten toevoegt. Denk aan de versterking van de biodiversiteit; ruimte voor waterberging of versterken van het buitengebied als recreatief uitloopgebied;*
- *behalve duurzame energie opwekt, ook voorzien is van een strategie en uitvoeringsprogramma waarbij fundamenteel uitgewerkt wordt welke maatregelen genomen worden voor verdere verduurzaming van het bedrijf(sproces) en/of de omgeving.*

Transformeren (zonne- en windenergie)

In deze gebieden kan windenergie en zonne-energie worden gerealiseerd wanneer dit deel uitmaakt van een gebiedsgerichte aanpak waarin alle initiatieven in het gebied worden opgehaald. Per initiatief zal een belangenafweging gemaakt worden in relatie tot het gehele gebied. Bij transformatie ontstaan essentieel andere, nieuwe landschappen. In deze gebieden moet het opwekken van duurzame energie nadrukkelijk samengaan met ruimtelijke kwaliteit en verduurzaming van de omgeving.

3.7 Nadere planvormingsuitgangspunten

De bovengenoemde visie-uitgangspunten zijn verder uitgewerkt in het zogenaamde handelingsperspectief. Dit is opgenomen in Deel C: Uitvoeringsprogramma en maakt integraal onderdeel uit van de visie. 3.7 Nadere planvormingsuitgangspunten

Algemene uitgangspunten (stappen 1 en 2 van het perspectief)

In het handelingsperspectief (Deel C: Uitvoeringsprogramma, paragraaf 2.2) zijn de algemene uitgangspunten uit de visie overgenomen. Dit is beschreven in de inleiding en in de stappen 1 (analyse) en 2 (participatie) van het handelingsperspectief.

Ruimtelijke en ontwerputgangspunten en maatschappelijke meerwaarde (stappen 3 t/m 5)

De verdere, concrete ruimtelijke en ontwerputgangspunten voor de ontwikkeling van een zonneveld en/of windpark zijn te vinden in stap 3 van het handelingsperspectief, en maken daarmee integraal onderdeel uit van de visie. Hetzelfde geldt voor het concreet en inzichtelijk maken van de ruimtelijke kwaliteit (stap 4) en maatschappelijke meerwaarde (stap 5).

4.1 Meerwaarde in brede zin

De initiatiefnemer werkt op basis van de uitgangspunten van de visie energielandschap (hoofdstuk 3) en het handelingsperspectief (Deel C van deze visie) het plan voor duurzame energie. Belangrijk onderdeel is de vraag hoe dit een meerwaarde heeft voor de directe omgeving. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om een koppeling aan andere thema's en opgaven, zoals verduurzaming van de omgeving, stimuleren van recreatie, natuurontwikkeling, verduurzaming van de landbouw, waterberging, ontstening en dergelijke. Per project is maatwerk nodig, omdat de mogelijkheden en kansen afhangen van de locatie en verdere omstandigheden. Het is aan het college om te beoordelen of 'meerwaarde' voldoende is ingevuld in het plan.

4.2 Uitgangspunten meerwaarde voor initiatieven zon- en windenergie

1. *Het initiatief moet voldoen aan de “meerwaarde in brede zin” als bedoeld in paragraaf 4.1. Tevens dient voldaan te worden aan de provinciale eis van het aantonen van meerwaarde (conform de interim Omgevingsverordening).^{xvi}*
2. *Het initiatief moet voldoen aan de provinciale voorwaarde omtrent kwaliteitsbijdrage aan het landschap. In overleg met de provincie ontwikkelt de gemeente in aanvulling op deze visie een nadere invulling van deze landschapsinvesteringsbijdrage. De fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit kan daarbij deel uitmaken van de meerwaardecreatie.*
3. *In lijn met het Klimaatakkoord streeft de gemeente naar evenwichtige verdeling van duurzame productie in een gebied. Het streven is dat 50% van het eigendom van de productie terecht komt bij de lokale omgeving. Hieraan voegen we toe dat dit zodanig moet worden ingevuld dat de omgeving hier daadwerkelijk profijt van heeft. Wat dit in kan houden is uitgewerkt in het kader op pagina 28. Het is wel denkbaar dat bepaalde projecten hier niet aan kunnen voldoen (omvang of type). Daartoe kan dan mogelijk gebruik worden gemaakt van het redelijkheidsbeginsel (paragraaf 4.3). Nadere uitwerking en toepassing van dit uitgangspunt geschiedt bij de uitvoering van de visie energielandschap. Voor ontwikkelingen op gronden die eigendom zijn van de gemeente, is de doelstelling dat een zo groot mogelijk gedeelte van de productie lokaal eigendom wordt, met als streven 100%.^{xvii}*
4. *Er wordt vanuit het initiatief een nader uit te werken bijdrage afgedragen aan een lokaal omgevingsfonds met een onafhankelijk bestuur dat erop toeziet dat de gelden uit het fonds worden ingezet voor duurzame ruimtelijk -maatschappelijke doeleinden ten behoeve van de versterking van de omgeving.*

Visie, Deel B

2.1 Rijksbeleid

Motie 2e kamer Zonneladder

Op 28 mei 2019 is in de Tweede Kamer een motie aangenomen. Hierin is onder meer opgenomen:

verzoekt de regering, er met de decentrale overheden voor te zorgen dat, in de aanloop naar de Regionale Energiestrategieën, nieuwe zonnevelden op natuur- en landbouwgronden worden getoetst aan de op handen zijnde zonneladder of vooruitlopend op deze zonneladder zijn getoetst aan een vergelijkbaar door de centrale overheden vastgesteld afwegingskader;

Al eerder (bij het raadsbesluit in oktober 2018) werd door de gemeenteraad van de gemeente 's-Hertogenbosch de motie aangenomen om in de visie energielandschap op de uitgangspunten van de zonneladder aan te sluiten. In deze visie is met beide moties rekening gehouden. Het kader hiernaast beschrijft op welke manier de principes van de zonneladder in deze visie toegepast worden.

De zonneladder in de visie energielandschap

De zogenaamde zonneladder is een denkwijze die voorstelt om bewust om te gaan met de beschikbare ruimte in Nederland voor de opwekking van zonne-energie. Uitgaande van de wens om het buitengebied / plattelands- gebied te vrijwaren van een overdaad aan zonnevelden, terwijl veel dakoppervlak niet benut wordt voor zonnepanelen, stelt de zonneladder een prioriteit voor in de inzet van ruimte.

De zonneladder stelt voor:

1. *Eerst daken in te zetten voor zonnepanelen;*
2. *Vervolgens ruimte in stedelijk gebied en langs infrastructuur te benutten;*

3. Pas als laatste over te gaan tot het plaatsen van zonnevelden in het buitengebied. In deze visie wordt de zonneladder als belangrijk criterium beschouwd. Het is echter niet reëel om eerst alle daken vol te leggen met zonnepanelen, en daarna pas overige gebieden aan te wenden. Dan zullen er de komende jaren in het geheel geen initiatieven voor grondgebonden duurzame energie worden ontwikkeld. Dat is echter wel noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de opgave.

Het uitgangspunt van de zonneladder is op een aantal plekken in de visie verwerkt. In deze visie betekenen deze principes concreet het volgende:

- Op gebiedsniveau betekent dit dat initiatieven zich in eerste instantie zoveel mogelijk dienen te richten op aansluiting aan het stedelijk gebied. Een initiatief voor zonnepanelen op landbouwgronden in (meer) open gebied, is vanuit het principe van de zonneladder en zorgvuldig ruimtelijk gebruik niet direct aanvaardbaar. Zonne-energie op dat type gronden is in beginsel pas mogelijk indien aan de hand van een integrale gebiedsvisie wordt aangetoond dat het past binnen de karakteristieken en functies van de polder, en dat er sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik; zodat het kan worden verantwoord aan de hand van de zonneladder.
- Op perceelsniveau: indien een grondeigenaar of initiatiefnemer zich meldt, dient hij de treden 1 t/m 3 van de ladder te doorlopen, gezien vanuit het perspectief van zijn eigen perceel.

4.1 (Zandwin)plassen

De mogelijkheden voor de inpassing op (zandwin)plassen nader worden onderzocht. Uit de bewonersbijeenkomsten komt naar voren dat er draagvlak lijkt te zijn voor de ontwikkeling van drijvende zonnevelden op plassen. Deze mogelijkheden dienen in het vervolg nader te worden onderzocht. Er is een grote verscheidenheid aan plassen. Per plas moet de afweging worden gemaakt:

- In hoeverre de ontwikkeling van zonne-energie zich verhoudt tot de cultuurhistorische, ecologische, stedenbouwkundige en recreatieve betekenis van de betreffende plas,
- Hoe deze ontwikkeling ruimtelijk inpasbaar is,
- Waar kansen liggen tot het creëren van meerwaarde.

Kleine delen van sommige plassen zijn onderdeel het Natuur Netwerk Brabant (NNB), bijvoorbeeld Engelermeer, of grenzen hier aan. Deze NNB-gebieden zijn in beginsel ongeschikt voor de inpassing van zonne-energie.

4.2 Snelweglandschap

De ruimte langs snelwegen en rondom knooppunten lijkt geschikt voor opwekking van duurzame energie en moet daarom maximaal worden benut zodat het een substantiële bijdrage levert aan de invulling van de energieopgave. De inrichting van de snelweg en haar omgeving is tevens een machtig middel om de stad naar de passanten te presenteren en te profileren. De vormgeving van het snelweglandschap biedt 's-Hertogenbosch de mogelijkheid te etaleren hoe de stad werk maakt van de energietransitie. Idealiter worden de snelwegen, in nauwe samenwerking met de technische innovatiekracht, die binnen de gemeente aanwezig is, getransformeerd tot energieboulevards of energie-etalages. Het gaat daarbij om de toepassing van zonne-energie in, aan, over of rondom de weg zelf, in de bermen en de geluidwerende voorzieningen. Voor enkele industrie- en bedrijventerreinen die aan de snelweg liggen zoals Heesch West, de Brand en Rietvelden wordt ingezet op transformatie. Dit is een gebiedsproces waarin alle functies en waarden in onderlinge samenhang worden gezien en waarin ook de samenhang met de infrastructuur wordt aangehaald. Hier wordt duurzame energie direct gekoppeld aan bedrijvigheid en kan het toevoegen van windenergie er toe bijdragen zij zich transformeren tot meer circulaire eenheden en zich als zodanig ook naar de snelweg presenteren. Mogelijk dat hier in de toekomst ook andere vormen van energie aan kunnen worden toegevoegd, zoals het benutten van restwarmte of energie uit vergisting. De Rietvelden is met het onherroepelijk worden van de verleende vergunning voor 4 windturbines voldoende benut. We zien hier geen mogelijkheden voor meer windturbines, maar wel voor een integrale verduurzamingstransformatie. Wel zijn de mogelijkheden hiervoor beperkt omdat dit proces niet gelijk oploopt met de planvorming voor de windturbines.

Heesch West is per definitie transformatie, omdat het de ontwikkeling betreft van een nieuw bedrijventerrein. In het voorontwerp bestemmingsplan zijn reeds windturbines opgenomen.

4.3 Bokhovense polder

In het relatieve open landschap van de Bokhovense polder wordt ruimte voor inpassing van zonne-energie geboden. Echter, zonnepanelen op landbouwgronden en in de open polder, indien geen onderdeel van een transformatie, zijn vanuit het principe van de zonneladder en zorgvuldig ruimtelijk gebruik niet direct aanvaardbaar (zie paragraaf 2.1 van dit document). Zonne-energie in deze zone is in beginsel pas mogelijk indien aan de hand van een integrale gebiedsvisie wordt aangetoond dat het past binnen de karakteristieken en functies van de polder en dat er sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik; zodat het kan worden verantwoord aan de hand van de zonneladder. Een integrale visie moet aantonen hoe bestaande kwaliteiten behouden blijven en hoe deze met de ontwikkeling worden versterkt.

Eventuele ontwikkeling van de zonnevelden in dit gebied kan de openheid van de polder verminderen. Het is zaak dat hierbij essentiële zichtlijnen behouden blijven en dat voor die verminderde openheid andere kwaliteiten in de plaats komen. De eventuele ontwikkeling van het zonneveld moet integraal worden benaderd, waarbij bijvoorbeeld kan worden gedacht aan:

- *De ontwikkeling van een robuuste erfbeplanting waardoor de boerderijen zich ruimtelijk als groene eilanden in de polder manifesteren,*
- *De recreatieve gebruiksmogelijkheden en toegankelijkheid te verruimen,*
- *De ecologische kwaliteit te versterken.*

De openheid van de agrarische polder kan deels worden behouden door:

- *In te zetten op behoud van karakteristieke elementen van het landschap door het aantal zonnepanelen te beperken per ontwikkeling,*
- *De zonnepanelen laag op te stellen,*
- *De zonnepanelen aansluitend aan bestaande bebouwing te situeren,*
- *Brede vensters op het landschap open te houden. De 'tekening' in de polder wordt ook versterkt door een deel van de opbrengsten te benutten voor versterking of herstel van de aanwezige wegbeplantingen en een-denkooien.*

4.5 Hooge Heide

Hooge Heide kent een kleinschalig mozaïeklandschap met een afwisseling van bos, heide, stuifzanden en open agrarisch gebied. In dit mozaïek kunnen zonnevelden onder voorwaarden worden ingepast. Onderdeel van deze zone zijn ook gebieden van het Natuur Netwerk Brabant (NNB). Deze gebieden zijn in beginsel ongeschikt voor de inpassing van zonne-energie. De eventuele ontwikkeling van het zonneveld moet integraal worden benaderd, waarbij bijvoorbeeld kan worden gedacht aan:

- *De ruimtelijke structuur van het mozaïeklandschap te versterken, door het toevoegen van nieuwe houtwallen en houtsingels en het opnieuw aanbrengen van laanbeplantingen.*
- *De recreatieve gebruiksmogelijkheden te verruimen, door de aanleg van openbare wandel- en kuierpaden.*
- *De ecologische kwaliteit te versterken, door het toevoegen van nieuwe milieucondities (als het ontwikkelen van een ecologische verbinding, het toevoegen van een paddenpoel).*
- *Rekening houden met en/of versterking van de cultuurhistorische waarden.*

Onderdeel van het gebied vormt het Sprokkelbosch. Een deel hiervan is aangewezen als gemeentelijk archeologisch monument. Bij de planvorming van een ontwikkeling dient in de belangenafweging specifiek rekening te worden gehouden met de bescherming van dit archeologisch monument.

Naast een meer verdicht deel kent Hooge Heide rond Vinkel een aanzienlijk meer open agrarisch gebied. Ook hier zijn mogelijkheden voor de inpassing van zonne-energie. Echter, zonnepanelen op landbouwgronden en in de open polder, indien geen onderdeel van een transformatie, zijn vanuit het principe van de zonneladder en zorgvuldig ruimtelijk gebruik niet direct aanvaardbaar (zie paragraaf 2.1 van dit document). Zonne-energie in deze zone is in beginsel pas mogelijk indien aan de hand van een integrale gebiedsvisie

wordt aangetoond dat het past binnen de karakteristieken en functies van de polder en dat er sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik; zodat het kan worden verantwoord aan de hand van de zonneladder. Door bijvoorbeeld de zonnevelden af te zomen met een brede houtsingel en wegen zwaarder in de laanbeplanting te zetten kan het gebied zich ontwikkelen in de richting van een groener, meer besloten landschap. Voor elk initiatief dient een integrale visie aan te tonen dat een initiatief ruimtelijk inpasbaar is.

4.6 Dungense polder

De Dungense Polder maakt van oorsprong deel uit van de moerasachtige delta van de rivieren Dommel en Aa. Het gebied heeft heel lang als de moestuin voor de stad gefungeerd vanwege de relatief vruchtbare grond. Het verbreden van deze oorspronkelijke functie middels de inpassing van de opwekking van duurzame energie is goed denkbaar. Daarbij zou de historische relatie tussen stad en het gebied als combinatie van natuur, kleinschalige landbouw en de opwekking van duurzame energie weer versterkt kunnen worden.

Grenzend aan de polder liggen de snelweg en bedrijvenpark De Brand. Hier zou een integrale transformatie ingezet kunnen worden, waarbij ook ruimte is voor windturbines. Vanuit die transformatie en de impact daarvan op de Dungense polder zou het zinvol kunnen zijn om een relatie met deze mogelijke ontwikkeling te leggen.

De eventuele ontwikkeling van een zonneveld moet integraal worden benaderd, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan:

- De ruimtelijke structuur van het kleinschalige natte landschap te versterken, door het toevoegen van nieuwe watergangen.
- De recreatieve gebruiksmogelijkheden te verruimen, door de aanleg van openbare wandel- en kuierpaden.
- De ecologische kwaliteit te versterken, door het toevoegen van water als onderdeel van de moerasachtige delta.
- Rekening houden met en/of versterking van de cultuurhistorische waarden.

Visie deel C

2.2 Handelingsperspectief: waar moet een initiatief aan voldoen?

Stappenplan om te komen tot planvorming

De ontwikkeling van een zonneveld of een windpark moet aantoonbaar meerwaarde creëren. Het zonneveld moet ruimtelijk zorgvuldig zijn ingepast en het windpark moet in omvang, situering en plaatsing reageren op de kenmerken van het onderliggend landschap.

Daarbij moet deze ontwikkeling het mogelijk maken dat er bijvoorbeeld nieuwe landschappelijke, ecologische of recreatieve kwaliteit aan het landschap wordt toegevoegd. Dit vergt ontwerpend onderzoek naar het laad- en aanpassingsvermogen van de locatie.

Deze visie maakt onderscheid in vrijwaren, inpassen, en transformeren. Dit betreft de wijze waarop de gemeente omgaat met het in behandeling nemen van initiatieven.

Of het nu om inpassing of transformatie gaat, in beide gevallen is het een ontwerp-opgave waarin specifieke keuzes moeten worden gemaakt. Het ontwerpend onderzoek, dat nadrukkelijk opgebouwd is vanuit een analyse van de bestaande situatie, brengt de bandbreedte van de mogelijkheden in beeld. Op basis van een integrale weging kan toegewerkt worden naar een kansrijke voorkeursrichting. Bij die voorkeursrichting gaat het om de impact op het landschap, maar telt ook de mening van de omgeving. Dit mondt uit in een uiteindelijk ontwerp.

Onderstaande stappen zijn de randvoorwaarden voor initiatiefnemers van zonne- en windenergie bij de planvorming van een initiatief, zodat deze passend is in de omgeving.

Stap 1:***Maak een analyse en start vanuit de bestaande kwaliteit***

De opgave is het zonneveld of het windpark zodanig te ontwikkelen dat energieopwekking bijdraagt aan een waardevol landschap. Dit kan enerzijds bestaan uit het behoud en versterken van de bestaande landschapsstructuren, anderzijds kan dit tot het ontstaan van nieuwe landschappen leiden. Daarmee start elke ontwerpverkenning vanuit een analyse van de bestaande situatie en waarden. Let daarbij op 'harde' regelgeving en op effecten op verschillende schaalniveaus.

Houd rekening met het beleid en regelgeving

Vanuit het rijks- provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid zijn al tal van richtinggevende voorwaarden neergelegd. Vanuit het Rijk zijn gedetailleerde plaatsingsvoorwaarden geformuleerd waaraan moet worden voldaan om schade aan het Nationaal Natuur Netwerk te voorkomen, maar ook te zorgen dat omwonenden geen overmatig hinder (slagschaduw, geluid) en de omgeving geen overmatig risico (denk aan minimale afstanden tot bijvoorbeeld leidingen) van de ontwikkeling ondervinden.

De provinciale Omgevingsverordening en Structuurvisie, de onderhavige Visie en de gemeentelijke bestemmingsplannen, straks de gemeentelijke omgevingsvisie en omgevingsplan, geven meer gebiedsspecifieke uitwerking aan het beleid dat op nationaal niveau is vastgelegd. Kortom, naast de uitgangspunten vanuit deze visie zijn er 'harde' bepalingen vanuit wet- en regelgeving.

Innovaties

Innovaties zijn wenselijk om de klimaatdoelstelling effectiever of sneller te halen. Innovaties kunnen op vele vlakken aan de orde zijn. Een duidelijke regie hierop voeren is daarom lastig, maar worden zeer toegejuicht. Het is daarom zaak om bij de planvorming te beschouwen in hoeverre innovaties mogelijk zijn.

Houd zoveel mogelijk rekening met woon- en leefklimaat inwoners

We vragen om bij een planontwikkeling het woon- en leefklimaat als uitgangspunt aan de voorkant van het proces mee te nemen. Dit kan leiden tot een beter plan en met meer draagvlak. Het kan ook betekenen dat hierin maatregelen of keuzes worden gemaakt die verdergaan dat de wettelijke norm.

Houd rekening met effecten op meerdere schaalniveaus

Onderzoek de mogelijkheden van het zonneveld of het windpark en de ruimtelijke doorwerking daarvan op de omgeving. Kijk daarbij op verschillende schaalniveaus. Analyseer de ruimtelijke kenmerken (bijv. landschap, recreatie, natuur, geschiedenis) van de projectlocatie. Breng tevens de effecten op het hoger schaalniveau in beeld. Hierbij gaat het ook om effecten buiten de gemeentegrenzen, indien relevant.

Maak bij het indienen van uw initiatief, vanuit voormelde analyse, een vertaalslag naar de beschrijving van uw initiatief, rekening houdend met de vereisten die in de overige stappen staan beschreven.

Dit betekent, dat bij het indienen van het initiatief een plan van aanpak gevoegd dient te worden waarin wordt beschreven op welke wijze de initiatiefnemer gaat voldoen aan de vereisten (ruimtelijk, meerwaarde (lusten-lasten) en participatie). Tevens dient een businessplan ter staving van de financiële haalbaarheid ingediend te worden (realisering en exploitatie).

Aan stap 2 en volgende komt de initiatiefnemer pas toe nadat de gemeente het initiatief heeft geselecteerd voor de start van een haalbaarheidsonderzoek.

Stap 2:***Organiseer een zorgvuldig omgevingsproces (als onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek, nadat het initiatief is geselecteerd)***

Participatie in het planproces is essentieel. Door de omgeving vroegtijdig bij het initiatief te betrekken kan veel weerstand worden voorkomen. Te vaak voelen partijen zich 'gepasseerd' of 'niet gehoord' waardoor zij op voorhand de hakken in het zand zetten.

Wees transparant en betrek de omgeving van meet af aan bij het initiatief door de stappen informeren, meedenken en meeschetsen goed te doorlopen. De 'omgeving' betreft niet alleen de betrokken grondeigenaren en de omwonenden, maar ook (indien relevant) omliggende gemeenten en organisaties zoals het waterschap, Rijkswaterstaat of stakeholders op het gebied van natuur en landschap. Als het gaat om omwonenden, betreft dit, indien relevant, niet alleen belanghebbende omwonenden van de gemeente 's-Hertogenbosch maar ook van omliggende gemeenten.

Stap 3:

Maak vervolgens vanuit de analyse een ontwerp

Zoom vanuit de bredere omgeving in op de locatie zelf en haar landschappelijke inpassing (landschappelijke afzoming, recreatief netwerk, aansluiting op aanliggende omgeving). Denk van daaruit door naar de feitelijke inrichting van het project. (opstelling, ontsluiting, hekwerk, trafo etc). Houd daarbij rekening met de volgende aspecten.

Zonnevelden

Ruimtelijke uitgangspunten

- Toon aan op welke manier het zonneveld voldoet aan de principes van de zonneladder (zie het Deel B Achtergronddocument).
- Laat het zonneveld aansluiten op de ruimtelijke structuur. Om te voorkomen dat deze relatief kleine parken zich als een 'niesbui' verspreid over het landschap ontwikkelen kan het wenselijk zijn deze te koppelen aan een reeds aanwezige structuurlijn, die in samenhang met de ontwikkeling van de zonnevelden wordt opgewaardeerd tot landschappelijke drager. In de op de analyse gebaseerde integrale visie dient dit uitgewerkt en onderbouwd te worden, waardoor het relevant is op verschillende schalen.
- Toon in het ontwerp aan hoe de aanleg van het zonneveld bijdraagt aan een verbeterde ruimtelijke kwaliteit door versterking van andere functies, zoals de recreatieve toegankelijkheid van het gebied, waterberging en / of een versterkte natuurontwikkeling. Laat zien hoe eventuele recreatiepaden aansluiten op het reeds aanwezige netwerk aan voet- en fietspaden of hoe een ecologische verbinding aansluit op het grotere ecologisch netwerk.
- Pas zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik toe in het ontwerp.
- Toon aan hoe het ontwerp voor het zonneveld gebruik maakt van, dan wel inspeelt op ruimtelijke kenmerken, hoe bestaande elementen en patronen (verkaveling, sloten) in het ontwerp zijn geïntegreerd of ingepast.
- De zonnevelden moeten ruimtelijk worden ingepast. Uitgangspunt hierbij is dat dit plaatsvindt door afschermende beplanting. Laat zien hoe die afschermende beplanting er uit gaat zien, hoe breed wordt dat, uit welke soorten is die samengesteld, wat de uiteindelijke hoogte wordt, etc.

Ontwerputgangspunten

- Onderzoek bij de ontwikkeling van een zonneveld de verschillende opstellingsmogelijkheden in relatie tot hoogte en de eventuele mogelijkheid tot meervoudig grondgebruik. Beargumenteer waarom de opstellingsrichting in de specifieke situatie de voorkeur geniet.
- Onderzoek de verschillende hoogtes, hoe hoger, hoe zichtbaarder, maar ook hoe meer ruimte voor een vegetatieontwikkeling onder de panelen en daarmee bijvoorbeeld voor een eventuele begrazing door schapen. Tegelijkertijd impliceert de wens tot meervoudig grondgebruik vaak dat de rijen verder uit elkaar moeten worden geplaatst hetgeen uiteindelijk tot een groter ruimtebeslag leidt.
- In de regel vereist de verzekering dat het zonneveld met een stevig hekwerk wordt afgesloten. Laat zien hoe dat hekwerk ruimtelijk en landschappelijk wordt ingepast.
- Indien een zonneveld op water wordt gesitueerd dan dienen onder meer de inpassing, zichtbaarheid, hoogte en waterkwaliteit gezien te worden. De argumentatie van de verschillende ontwerpkeuzes dient plaats te vinden in relatie tot de gehele plas en directe omgeving.

Stap 4:

Maak de ruimtelijke kwaliteit concreet

Gemeente en provincie hechten aan de ruimtelijke meerwaarde die met de voorgenomen ontwikkeling wordt gerealiseerd, op basis van de uitgangspunten van de visie energielandschap (zoals het visiekader uit hoofdstuk 3 en de uitgangspunten in in paragraaf 4.1 uit de Visie (Deel A)). Maak deze meerwaarde in het plan concreet. Maak duidelijk hoe met deze ontwikkeling bestaande kwaliteiten worden gerespecteerd of versterkt en nieuwe ruimtelijke kwaliteit aan het gebied wordt toegevoegd. Breng naast bijvoorbeeld de wettelijke verplichte mitigatie en compensatie van de natuurkwaliteit en de provinciaal verplichte landschapsverbetering, ook de doelen in brede zin (op het gebied van landschap, landbouw, woonkwaliteit, natuur, cultuurhistorie en recreatie) in beeld en maak concreet hoe zij onderdeel zijn van de realisatie van het energielandschap. Dat wil zeggen samenhangend en gelijktijdig in planvorming, financiering en realisatie. De realisatie van deze doelen maakt onlosmakelijk deel uit van de vergunningaanvraag en de eventuele vergunningverlening.

Stap 5:

Maak de maatschappelijke meerwaarde concreet

Maak inzichtelijk op welke wijze invulling wordt gegeven aan de randvoorwaarden als vastgelegd in hoofdstuk 4 van de Visie (Deel A).

Stap 6:

Evaluatie en bijsturing

Daar waar bij een plan fasering mogelijk is, dient per fase geëvalueerd en gemonitord te worden, om zo ervaring op te doen en te leren van het proces.

5. Model voor concept reserveringsovereenkomst ontwikkeling zonneveld

- Ter oriëntatie is een conceptovereenkomst opgesteld. Ten tijde van de selectie zal deze op maat worden gesneden. De tekenversie van deze overeenkomst kan derhalve afwijken van het concept.

Partijen

De ondergetekenden:

- a. Gemeente 's-Hertogenbosch, gevestigd te 's-Hertogenbosch, rechtsgeldig vertegenwoordigd door @, hoofd afdeling @ van de sector Stadsontwikkeling van de gemeente, handelend ter uitvoering van @@@ hierna te noemen: **"de gemeente"**
- b. **GEGEVENS exploitant, inclusief kvk nr. en vertegenwoordigingsbevoegdheid** hierna te noemen: **"de exploitant"**

Nemen het navolgende in overweging

Hier wordt een verwijzing opgenomen naar selectieleidraad, inschrijving exploitant en uitkomst selectieprocedure.

Komen overeen

Artikel 1 Begrippenkader en doel overeenkomst

Begrippenkader:

Selectieleidraad: de 'Selectieleidraad zonnevelden 1^e tranche 100 hectare' met versiedatum 30 november 2020.

Gunning: definitieve selectie op basis van de Selectieleidraad, rechtgevend op reservering van een ontwikkelrecht

Reservering ontwikkelrecht: het recht om gedurende de termijn en overeenkomstig de voorwaarden als beschreven in deze reserveringsovereenkomst te komen tot doorontwikkeling van het geselecteerde initiatief, met de bedoeling om uiteindelijk, tijdig en binnen de gestelde kaders, tot een aanvraag omgevingsvergunning te komen. Op het moment zoals bedoeld in artikel 4, wordt de reservering ontwikkelrecht omgezet in een ontwikkelrecht via het sluiten van een Ontwikkelovereenkomst zoals bedoeld in artikel 3 van deze reserveringsovereenkomst.

Doel overeenkomst:

Partijen willen in de onderhavige overeenkomst vastleggen onder welke voorwaarden het ontwikkelrecht op het geselecteerde initiatief voor exploitant wordt gereserveerd (hierna te noemen: reservering). Het gaat hierbij om de eerste stap van de contractering, die in twee stappen wordt opgedeeld:

- Reserveringsovereenkomst
- Ontwikkelovereenkomst

In stap 1 reserveert de gemeente het ontwikkelrecht, werkt de exploitant het ingediende initiatief uit en legt dat ter toetsing voor aan de gemeente. Als de gemeente akkoord geeft, is stap 1 afgerond. Na goedkeuring door de gemeente van het uitgewerkte initiatief, en vóór het indienen van de aanvraag omgevingsvergunning, wordt de Ontwikkelovereenkomst gesloten.

Artikel 2. Status reservering

1. De gemeente reserveert het ontwikkelrecht voor de desbetreffende locatie voor exploitant, overeenkomstig het bepaalde in deze reserveringsovereenkomst. De reservering houdt in dat de gemeente het ontwikkelrecht voor de betreffende locatie niet voor een ander kan reserveren of aan een ander kan verstrekken, zolang de reserveringsovereenkomst van kracht is.
2. De gemeente heeft het recht om deze reserveringsovereenkomst te ontbinden – en daarmee de reservering te beëindigen – onder de navolgende omstandigheden:
 - A. Indien exploitant de verschuldigde waarborgsom (eerste deel leges als bedoeld in artikel 5) van deze overeenkomst niet tijdig voldoet.
 - B. Indien exploitant niet tijdig tot uitwerking is gekomen van het plan (overeenkomstig de stappen 2,3,4 en 5 van het Uitvoeringsprogramma Visie Energielandschap) als benoemd in hoofdstuk 2.14 van de selectieleidraad.
 - C. Indien exploitant bij de uitwerking niet (meer) voldoet aan de eisen en voorwaarden zoals opgenomen in de selectieleidraad.
 - D. Indien tussen de gemeente en exploitant niet tijdig de Ontwikkelovereenkomst tot stand is gekomen als bedoeld in artikel 4.
 - E. Indien exploitant handelt in strijd met de uitgangspunten die ten grondslag hebben gelegen aan de gunning als bedoeld in de overweging.
 - F. Indien exploitant niet tijdig kan aantonen een overeenkomst te hebben met de grondeigenaar.

Wat in dit artikel onder “tijdig” wordt verstaan wordt beoordeeld aan de hand van het overigens in deze overeenkomst bepaalde. Bij dreigende overschrijding van een toepasselijke termijn kan exploitant gemotiveerd verzoeken om verlenging van de betreffende termijn. De gemeente heeft het recht dit verzoek van de hand te wijzen of om nadere voorwaarden te verbinden aan verlenging van de termijn.

3. Gedurende de looptijd van de reserveringsovereenkomst heeft exploitant het recht de reserveringsovereenkomst te ontbinden.
4. Bij ontbinding op grond van de leden 2 of lid 3 van dit artikel vindt geen terugbetaling plaats van de betaalde waarborgsom (eerste deel leges als bedoeld in artikel 5 van deze overeenkomst).

Artikel 3. Uitgangspunten planontwikkeling

1. Gedurende de looptijd van deze overeenkomst zal de exploitant zijn ingediende initiatief nader uitwerken, onder meer in een bouwplan zoals bedoeld in het tweede lid van dit artikel. Bij de ontwikkeling van het bouwplan (en de latere aanvraag omgevingsvergunning en bij de realisering en instandhouding) is exploitant gehouden aan de uitgangspunten, eisen en voorwaarden die zijn vastgelegd in de selectieleidraad, het ingediende initiatief en de gunning. Hieronder wordt mede verstaan, dat voldaan dient te worden aan hetgeen is vastgelegd in de Visie Energielandschap, waaronder het Uitvoeringsprogramma (deel C).
 - A. Indien en voor zover exploitant voor, tijdens of na planrealisering niet voldoet aan voormelde uitgangspunten, eisen en voorwaarden, is sprake van toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de verplichtingen en is de gemeente gerechtigd om hiertegen juridische stappen te ondernemen.
 - B. De gemeente heeft het recht de reservering te beëindigen en daarmee de gunning in te trekken indien uit een handelen of nalaten van exploitant blijkt, dat de uitgangspunten, eisen en voorwaarden niet worden gerealiseerd.
Indien de reserveringsovereenkomst om deze reden wordt beëindigd heeft exploitant geen recht op terugbetaling van de betaalde waarborgsom (eerste deel leges als bedoeld in artikel 5 van deze overeenkomst).
2. Exploitant heeft de verplichting om binnen een termijn van 12 maanden na totstandkoming van de onderhavige overeenkomst de navolgende documenten (parallel) voor te bereiden en in het voorbereidingstraject af te stemmen met de gemeente:
 - A. Rapportage omgevingsdialoog
 - B. Voorlopig Ontwerp (bouw- en inrichtingsplan), passend binnen de kaders als vastgelegd in de selectieleidraad en het ingediende initiatief van exploitant, inclusief het concreet maken van de ruimtelijke kwaliteit (derhalve: integrale ruimtelijke visie conform de uitgangspunten van de Visie en de Selectieleidraad).
 - C. Een nadere uitwerking van de maatschappelijke meerwaarde, zoals gevraagd in de selectieleidraad, paragraaf 2.2 onder D.

Voormelde documenten behoeven de instemming van de gemeente. Toetsing van de onder A, B en C bedoelde documenten geschiedt op basis van de eisen die in de Selectieleidraad zijn gesteld aan omgevingsdialog, ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijke meerwaarde en aan de hand van de uitgangspunten, eisen en voorwaarden als bedoeld in artikel 2 lid 1 van deze overeenkomst. Voor zover de exploitant geen eigenaar is van de grond waarop het zonnenveld is beoogd dient uiterlijk binnen de termijn van 12 maanden aangetoond te worden dat de definitieve medewerking van de grondeigenaar is verkregen.

3. De aanvraag omgevingsvergunning, die niet eerder wordt ingediend dan nadat de Ontwikkelovereenkomst is gesloten, dient in overeenstemming te zijn met de door de gemeente goedgekeurde documenten als hiervoor omschreven in het tweede lid. Voorts dient de aanvraag te voldoen aan het Bouwbesluit en de overige toepasselijke wet- en regelgeving.
4. Indien de in het tweede lid bedoelde instemming op de producten niet wordt verkregen
 - a. Vervalt de selectie die ten grondslag ligt aan de onderhavige overeenkomst.
 - b. Wordt de onderhavige overeenkomst beëindigd en wordt er door de gemeente geen Ontwikkelovereenkomst aangeboden
5. Exploitant is ermee bekend, dat voor de realisering van het zonnenveld een procedure ex artikel 2.12, lid 1, onder a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), of in sommige gevallen een bestemmingsplanprocedure op grond van artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening is vereist, om het plan waarvoor exploitant heeft ingeschreven te kunnen realiseren. Tevens is exploitant ermee bekend, dat vanaf 1 januari 2022 de Omgevingswet naar verwachting in werking treedt, en initiatieven vanaf die datum de procedures volgen op basis van die wet. Exploitant onderkent dat de noodzaak tot het doorlopen van procedures een risico met zich meebrengt. In verband hiermee geldt het navolgende:
 - A. Exploitant aanvaardt en accepteert dat zij investeert in een planontwikkeling terwijl de uitkomsten van de procedure niet op voorhand vaststaan.
 - B. De bouwplanontwikkeling geschiedt voor rekening en risico van exploitant, waarbij de gemeente een faciliterende en toetsende rol vervult.
 - C. Exploitant aanvaardt en accepteert dat de gemeente de onderhavige overeenkomst kan ontbinden indien ontwikkelingen in de wet- en regelgeving zich verzetten tegen realiseren van zonnenvelden.
 - D. Gedurende de uitvoering van de activiteiten als vastgelegd in lid 2 maken partijen afspraken omtrent het vervolgtraject, inclusief de te kiezen procedure en daarbij behorende planningsafspraken. Een aanvraag omgevingsvergunning wordt niet eerder ingediend, dan nadat de gemeente heeft ingestemd met de producten als beschreven in het tweede lid van dit artikel en nadat de Ontwikkelovereenkomst is gesloten,
6. In de te sluiten Ontwikkelovereenkomst wordt omtrent de te voeren procedure tot verlening van de benodigde omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan of omgevingsplan dan wel vaststelling van het bestemmingsplan of het omgevingsplan, het navolgende opgenomen:
 - A. Partijen onderkennen, dat doorlooptijd en uitkomst van de procedure mede afhankelijk is van inspraakreacties, zienswijzen, bezwaren, beroepen, besluitvormingstrajecten en uitkomsten van procedures bij de rechter. Indien gedurende de procedure aannemelijk wordt, dat het benodigde planologische regime niet tot stand kan worden gebracht treden partijen in overleg over beëindiging van de Ontwikkelovereenkomst.
 - B. Ter zake van het verkrijgen van een onherroepelijke omgevingsvergunning, bestemmingsplan of omgevingsplan, heeft het college van burgemeester en wethouders een inspanningsverplichting. Exploitant onderkent, dat dit geen resultaatsverplichting is.
Het bepaalde in de Ontwikkelovereenkomst laat onverlet de bevoegdheid van de gemeente en haar organen voor wat betreft de uitoefening van haar publiekrechtelijke taken.
Het gemeentebestuur blijft dan ook onverminderd autonoom in de uitoefening van haar publiekrechtelijke taken en bevoegdheden, zodat zij, met inachtneming van alle betrokken belangen en na afweging daarvan, onverminderd de bevoegdheid zal hebben zich te laten leiden door de betrokken regelingen van publiekrechtelijke aard en de belangen die deze beogen te beschermen.

- C. De gemeente is geen schadevergoeding, hoe ook genaamd verschuldigd, en heeft geen verplichting om een vervangende locatie te bieden, indien de benodigde planologische toestemming) niet wordt verleend c.q. onherroepelijk wordt, dan wel wanneer tijdelijk of definitief geen gebruik kan worden gemaakt van de planologische toestemming.

Artikel 4. Vervolgcontractering

Na goedkeuring door de gemeente van de documenten als bedoeld in artikel 3 lid 2, sluiten partijen een Ontwikkelovereenkomst, tenzij de gemeente op grond van het bepaalde in de onderhavige overeenkomst besluit om geen Ontwikkelovereenkomst aan te bieden.

In de Ontwikkelovereenkomst worden afspraken gemaakt die zijn gericht op realisering overeenkomstig de gemaakte afspraken en op duurzame instandhouding daarvan.

Deze overeenkomst dient tot stand gekomen te zijn uiterlijk op het moment waarop exploitant de aanvraag omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan¹ of het omgevingsplan heeft ingediend, of uiterlijk voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan, ontwerp omgevingsvergunning² of van het ontwerp van het omgevingsplan.

Artikel 5 Financiële uitgangspunten

1. De leges voor het bouwplan en de aanvraag omgevingsvergunning en/of vaststelling bestemmingsplan of omgevingsplan, evenals andere leges, komen voor rekening van exploitant.
2. Ten tijde van het sluiten van de onderhavige overeenkomst is exploitant een risicodragend voorschot op de leges verschuldigd ter hoogte van 25 % van de leges. Dit voorschot blijft verschuldigd ook indien geen Ontwikkelovereenkomst tot stand komt c.q. uiteindelijk geen (onherroepelijke) omgevingsvergunning wordt verkregen. Dit voorschot wordt verrekend met de definitieve leges.

Nadere toelichting: er is een wijziging van de legesverordening in voorbereiding die voorziet in een specifiek legesbedrag per ha zonneveld. Hiervan afgeleid is 25% van de leges (bij wijze van risicodragend voorschot) verschuldigd op het moment van het sluiten van de reserveringsovereenkomst. Op de leges zijn voor het overige de reguliere condities van toepassing (overeenkomstig de legesverordening van de gemeente 's-Hertogenbosch).

3. Gedurende de looptijd van de reservering komt exploitant tot een uitwerking van zijn initiatief met betrekking tot het principe van 50% c.q. 100% lokaal eigendom in het project, en met betrekking tot de wijze waarop burgers, die niet mee investeren, toch kunnen profiteren, al dan niet via een omgevingsfonds. De definitieve afspraken worden vastgelegd in de te sluiten Ontwikkelovereenkomst.
4. Eventuele planschade komt voor rekening van exploitant. Gedurende de looptijd van de reserveringsovereenkomst dient een planschaderisicoanalyse opgesteld te worden. Ten tijde van het sluiten van de Ontwikkelovereenkomst dient een bankgarantie afgegeven te worden ter hoogte van 100% van de geraamde planschade.

Artikel 6. Totstandkoming en duur overeenkomst

- A. Deze overeenkomst komt tot stand na ondertekening door alle partijen en na tijdige betaling door exploitant van het voorschot op de leges als bedoeld in artikel 5. De gemeente ondertekent de overeenkomst uitsluitend indien ondertekening en retournering door exploitant heeft plaatsgevonden voorafgaand aan het startgesprek als bedoeld in de Selectieleidraad..
- B. Deze overeenkomst behoudt haar werking tot het moment waarop de vervolgcontractering in de vorm van een Ontwikkelovereenkomst is geëffectueerd (tenzij de overeenkomst in een eerder stadium wordt beëindigd op grond van het overigens in deze overeenkomst bepaalde Dit moment wordt bepaald aan de hand van de termijn als bedoeld in artikel 3 lid 2.
- C. De overeenkomst wordt ontbonden onder de omstandigheden als beschreven in deze overeenkomst en indien tussen partijen geen Ontwikkelovereenkomst tot stand komt of kan komen op de wijze als beoogd in deze overeenkomst.
- D. Beëindiging (al dan niet door ontbinding) van deze overeenkomst geeft geen van partijen een aanspraak op de andere partij. Het betaalde voorschot op de leges blijft verschuldigd.

¹ Alleen in het (onwaarschijnlijke) geval van reguliere afwijkingsprocedure onder de Wabo

² Onder Wabo en in gevallen waarin toch uitgebreide procedure van toepassing is onder de Omgevingswet

Artikel 7. Wijziging en beëindiging reserveringsovereenkomst

Indien er sprake is van omstandigheden die naar het oordeel van een der partijen zouden moeten leiden tot herziening of beëindiging van deze reserveringsovereenkomst, dan wordt hierover overleg gevoerd tussen de partijen.

Wijzigingen en aanvullingen hierop zijn slechts geldig voor zover zij schriftelijk tussen de partijen zijn overeengekomen en ondertekend. Partijen brengen elkaar schriftelijk op de hoogte indien er zich een situatie voordoet die aanleiding geeft tot beëindiging van deze reserveringsovereenkomst.

Alvorens tot beëindiging over te gaan zal de ene partij de andere partij daarvan schriftelijk in kennis stellen en zullen partijen overleg voeren over de omstandigheid die aanleiding vormt om beëindiging van de reserveringsovereenkomst te overwegen. Leidt dit overleg binnen een redelijke termijn niet tot een vruchtbare oplossing dan kan tot beëindiging worden overgegaan.

Meer algemeen verklaren partijen, dat zij in geval van geschillen zich zullen inspannen om naar redelijkheid en billijkheid (alsnog) tot een voor beide partijen aanvaardbare oplossing te komen.

Artikel 8 Ontbinding

Indien de exploitant in staat van faillissement wordt verklaard of surseance van betaling heeft gekregen, dan wel indien executoriaal beslag op zijn roerende en/of onroerende zaken wordt gelegd, is de gemeente gerechtigd deze overeenkomst als ontbonden te beschouwen, zonder dat enige ingebrekestelling of rechterlijke tussenkomst zal zijn vereist. De enkele aanzegging bij aangetekende brief is voldoende om deze ontbinding in te roepen.

Artikel 9. Overdracht rechten en plichten

De exploitant is niet bevoegd rechten en verplichtingen uit onderhavige overeenkomst geheel of gedeeltelijk over te dragen aan derde(n) of een derde in haar plaats te stellen.

Artikel 10 Overleg tussen partijen

Partijen zullen in goed overleg de uit de onderhavige overeenkomst voortvloeiende activiteiten uitvoeren. Hiertoe werken partijen samen in een coördinerend overleg dat periodiek zal worden gehouden tussen (op de agendapunten afgestemde) afgevaardigden van exploitant en afgevaardigden van de gemeente.

Artikel 11 Hoofdelijke aansprakelijkheid

Indien twee of meer (rechts)personen exploitant zijn, zijn zij hoofdelijk verbonden voor de uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen.

Bijlagen

De navolgende documenten worden geacht deel uit te maken van de onderhavige overeenkomst:

- Selectieleidraad met bijbehorende documenten
- Ingediend initiatief van exploitant
- Selectiebeslissing van gemeente

Ondertekening en datering

Namens de gemeente:

Exploitant:

ⁱ Dit betreft locaties op, naast en rondom grootschalige infrastructuurlijnen. Locaties vallen onder deze bepaling zolang ze binnen de ruimtelijke sfeer van de lijn vallen. Dit betekent dat het perceel en het initiatief slechts zeer beperkt haaks mag staan op de infrastructuurlijn.

ⁱⁱ Dit betreft locaties op, naast en rondom grootschalige infrastructuurlijnen. Locaties vallen onder deze bepaling zolang ze binnen de ruimtelijke sfeer van de lijn vallen. Dit betekent dat het perceel en het initiatief slechts zeer beperkt haaks mag staan op de infrastructuurlijn.

ⁱⁱⁱ Conform par. 3.2.7, Visie Deel B

^{iv} In het kader Zonneladder in par. 2.1 van de Visie deel B, wordt op p.8 gesproken over ‘langs infrastructuur’, maar bij de concrete interpretatie van de ladder voor de Visie op p.9 per abuis niet. Dit was wel beoogd (Gezien p.8 van de ladder en gezien de criteria van de 1^e tranche uit Deel C die hier immers ook op gericht zijn). Derhalve moet de tekst daar als volgt worden gelezen: Op gebiedsniveau betekent dit dat initiatieven zich in eerste instantie zoveel mogelijk dienen te richten op aansluiting aan het stedelijk gebied **en langs infrastructuur**.

^v Daarnaast vallen de geplande (tijdelijke en permanente) zonnevelden in het plan Heesch West buiten deze eerste tranche; dit zijn reeds lopende projecten (zoals benoemd in de Visie Energielandschap, deel C, p.3).

^{vi} Gebieden aansluitend op snelwegen, de plassen, gebieden die aansluiten bij andere grootschalige infrastructuur, kleinschalige landschappen en gebieden die aansluiten op bebouwd gebied vallen niet onder ‘open landschap’.

^{vii} Dit betreft locaties op, naast en rondom grootschalige infrastructuurlijnen. Locaties vallen onder deze bepaling zolang ze binnen de ruimtelijke sfeer van de lijn vallen. Dit betekent dat het perceel en het initiatief slechts zeer beperkt haaks mag staan op de infrastructuurlijn.

^{viii} Dit betreft locaties op, naast en rondom grootschalige infrastructuurlijnen. Locaties vallen onder deze bepaling zolang ze binnen de ruimtelijke sfeer van de lijn vallen. Dit betekent dat het perceel en het initiatief slechts zeer beperkt haaks mag staan op de infrastructuurlijn.

^{ix} Conform par. 3.2.7, Visie Deel B

^x In het kader Zonneladder in par. 2.1 van de Visie deel B, wordt op p.8 gesproken over ‘langs infrastructuur’, maar bij de concrete interpretatie van de ladder voor de Visie op p.9 per abuis niet. Dit was wel beoogd (Gezien p.8 van de ladder en gezien de criteria van de 1^e tranche uit Deel C die hier immers ook op gericht zijn). Derhalve moet de tekst daar als volgt worden gelezen: Op gebiedsniveau betekent dit dat initiatieven zich in eerste instantie zoveel mogelijk dienen te richten op aansluiting aan het stedelijk gebied **en langs infrastructuur**.

^{xi} https://www.brabant.nl/actueel/regelingen/cvdr628718_2.

^{xii} Locaties vallen onder deze bepaling zolang ze binnen de ruimtelijke sfeer van de lijn vallen. Dit betekent dat het perceel en het initiatief slechts zeer beperkt haaks mag staan op de infrastructuurlijn.

^{xiii} Dit betreft locaties op, naast en rondom grootschalige infrastructuurlijnen. Locaties vallen onder deze bepaling zolang ze binnen de ruimtelijke sfeer van de lijn vallen. Dit betekent dat het perceel en het initiatief slechts zeer beperkt haaks mag staan op de infrastructuurlijn.

^{xiv} Conform par. 3.2.7, Visie Deel B

^{xv} De toelichting is met name in deze paragrafen maar niet uitsluitend in deze paragrafen te vinden. Aan de verwijzing naar de paragrafen kan dan ook geen rechten worden ontleend.

^{xvi} Conform artikelen 3.8, 3.37, lid 1, onder c en 3.41, lid 2 Interim Omgevingsverordening

^{xvii} Een uitzondering op het streven naar 50% lokaal eigendom geldt voor energieopwekking op eigen grond, ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering. In die situatie geldt dit streven niet.